

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 01 06 005 3

آناطوليده اصلاحات

ارمنی مسئلەسی

سوریه مسئلەسی

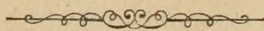

محرری

لودوويق دو قونتانسون

مترجمی

راغب رفقی

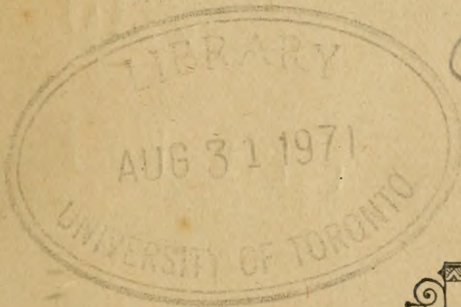

ناشری

اعتماد كتبخانەسی صاحبی

سید طاهر

نفاست مطبعەسی — ابو السعود جادەسنده نومرو ٥٥

مطبعهٔ نفاست
درسعادت: ابوالسعود جاده‌سنده

برایکی سوز

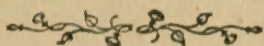
بوکون برفرنك محررینك شو آجی سطرلرینی انظار قارئینه قویییورز . بو آجیلقلر ، هنوز قاپانمایان وبلکه عصرلرجه قاپانمایاجق اولان قانلی یورك یاره‌لرمزی صیزلاته‌جقلر ؛ فقط ، حرب اخیردن آلدیغمز درسلر ، بزه فیمابعد حقیقی ادراك ایتمکلکمزی واوکا کوره آتی ایچون حاضرلانمقلغمزی کوستریبور . بز : خصمك قارنجه‌ایسه کندیکی مردانه‌صاقین اله مثل مشهورینی اونوتدق ودشمنلرمزی استخفاف ایدرك بوکون آغلادیغمز فلاکتلره اوغرادق . آرتق ، استقبال ایچون الاله ویروب چالیشمق زمانیدر . شواثر ، بزه الیم برحقیقت قارشیسنده بولندوغمزی آکلاتیور . آوروپالیلردن ، منافع خسیسه‌دن آزاده حسی بردوستلق امیدایتمك برخیالدر ! بز ، آرتق کندمزدن باشقه کیمسه‌یه کووه‌نه‌مه‌یز ؛ وقایع ، بونی بردفعه‌دها اثبات ایتدی . فقط ، مأیوس اولمق نه‌یارار ؟ . . فلاکته متانتله مقابله‌ایتمك‌قدر بربویوکلك اوله‌ماز . تورکلر ، عزم ومتانتلری ، بویوکلکلری سایه‌سنده برعشیرتدن میدانه بردولت‌معظمه چیقاردیلر . حکومت عثمانیه‌ده ینه‌بوعزم ومتانت سایه‌سنده مادام‌الزمان پایدار قاله‌جقدر . بزه مواعید معاونتده بولونان فرنکلرك ، بووعدلری قوری سوزلردن عبارتمش ؛

زمان ، آجی نتیجه‌لریله بونی اثبات ایتدی . بز آرتق هرشیئی کندی سعیمزدن بکلملی یز : نجاتمز بونکله قائمدر . دشمنلرمز اویومیورلر ؛ معروض قاله‌جغمز ضربه‌لرك نره‌دن که‌جکلرینی بیلیرسه‌ك تدابیر مانعه اتخاذنده دهاایی موفق اولورز .

آناطولی ، بزی مدنی ، قوی‌التشکیمه بردولت حالنده یاشاته‌جق خزائن‌طبیعیه‌یی آغوش حریمنده صاقلایور. بونلردن استفاده ایتمك یولنی بیله‌لم . علوجنابمز ، بزی نقدرفلاکتلره اوغراتدی! بونی، دشمنلرمزبیله اعتراف ایدییورلر: ماضیده‌کی احسانلرمز، بوکون‌علیهمزده‌سلاح تهدید اوله‌رق‌قوللانیلیورلر. استقبال، آلنان آجی درسلردن لایقیله مستفیداولانلره آغوش زرینی آچاجق ! بزمده پك‌پارلاق برماضیمز وارایدی؛ البته‌بنه پارلاق براستقبالمز اوله‌جق . کچمشلری اونوته‌لم . استقبالك ساحهٔ وسیعنده برواحهٔ نورانور آرایه‌لم. هرقبضهٔ‌خاکنده سعادت وسلامت ملیه‌یی تامین‌ایده‌جك برخزینه موجود آناطولی‌یی عزمزله ، غیرتمزله احیا ایدرك یاشایه‌لم .

اسکدار ٢١ تشرین‌اول ٣٢٩

راغب رفقی

مقدمه

توركيا ، بوتون نتايجنى فرق وتمييز ايتمك هنوز پك مشكل اولان بر بحران دورى كچيردى . حكومت عثمانيه ، يكيدن كنديني طوپلايه‌نجيه‌قدر پك چوق سنه‌لر كچه‌جككه اومدت ظرفنده ، بزده فوق المأمول برچوق احواله ، ظهوراته منتظر اولمليز .

سياسى اولمقدن زياده مالى اولان بعض احتياجات ، دولتعليه‌يى بالقان حربنه‌قدر ، على الاكثر حكمى آياق آلتنه آلنان حكومت عثمانيه‌نك تماميت ملكيه‌سى دستورينى اي كوتو محافظه ايتمكله آوروپاقابينه‌لرينى مجبور ايديوردى . پاره‌لرينك فائضه‌يا‌شايانلره بريكديردكلرى پاره‌لرى ايشلتنلر كبى ممالك مختلفه معامله‌جيلرى ، توركياده استاتوقو نك محافظه ايدلمه‌مك احتمالنى بويوك برقورقو ايله نظر مطالعه‌يه آلمقدن برآن فارغ اولمديلر ؛ زيرا ، استاقو نك محافظه‌سى ، اسهام حامللرى ايچون قوپونلرك بهمه‌حال تأديه ايديله‌جكنه برضمان قوى ايدى .

بناءً عليه ، حكومت عثمانيه‌نك دوچار اوله‌جغى برفلاكت ماليه‌دن الك زياده ضرر ديده اوله‌جق فرانسه‌در .

توركيانك ، ديون غيرمنتظمه‌دن خارج ديونى رسماً ١٣٢ ميليون عثمانلى ليرالق بر رأس‌المال اعتباريدن تحصل ايتمشدركه بوده ٣ ميليار فرانقدر .

كرك مصر ويركوسى مقابلنده ياپيلان وكركسه عثمانلى ديون عموميه اداره‌سنك مداخله ايتمديكى ديكر بعض استقراضات خصوصيه‌يى برطرفه براقيرسه‌ق ، تقريباً ٨٦ ميليون عثمانلى ليراسى قيمتنده اسهام وتحويلات قاليركه بوده ديون عموميه وارداتيله تأمين ايدلمشدر .

كرك محرم [٢٠ كانون‌اول ١٨٧١] فرمانيله تقييدايديلن وكركسه ديون عموميه اداره‌سنك تأميناتيله باب‌عالى طرفندن موقع تداوله چيقاريلان توركيا استقراضاتنده فرانسه‌نك حصه‌سى لااقل يوزده ٦٠ : ٦٥ نسبتنده اولديغى تخمين ايديله‌بيلير . الكصوك آلمان مؤلفينى ، دولتعليه‌نك ديون مجموعه‌سندن فرانسه‌نك حصه‌سى يوزده ٥٧ نسبتنده اولدوغنى حساب ايدييورلر .

حالبوكه ، آوروپا وبالخاصه فرانسه طرفندن توركياده ، كندى تبعه‌مز معرفتيله اداره اولونان ويا اولونمايان برچوق تشبثات خصوصيه‌يه حصرايديلن واستقراضات رسميه مقدارينى فضله‌جه تقدير ايتديرن بوتون مبالغى حسابه داخل ايتمييورز . بناءً عليه ، توركيانك آوروپايه ، كسرسز اوله‌رق ، ٤ : ٥ ميليار فرانق بورجى اولدوغنى وبومقدارك نصفندن زياده‌سى

فرانسه طرفندن تدارك ایدلدیکنی سویلیه‌بیلیرز .

فقط ، هپسی بوقدر دکل قسم اعظمی مصارفات حربیه‌یه قارشیلق اولمق اوزره یاپیلان یکی دیون غیرمنتظمه‌دخی حائز اهمیتدر . بوده همان کاملاً ایکنجی بر دیون خارجیه تشکیل ایده‌جکدرکه تسویه‌سی ، عهد قریبده ، تورکیانك منابع اقتصادیه‌سنه بویوك بر تضییق اجرا ایلیه‌جك ، واوزمان بویوك بر تصفیه استقراضنی دوشونمك لازمکله‌جکدر . بونك‌ده برمیلیار فرانغه یقین برشی اوله‌جغی شیمدیدن کسدیریله‌بیلیر .

اوتوز ایکی سنه‌یه قریب برزماندنبری دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سی ، عینی زمانده هم اسهام حامللرینك وهم‌ده حکومت عثمانیه‌نك موجب ممنونیتی اوله‌جق صورتده ایفای وظیفه ایدییور . تورکیانك مقدار استقراضاتی ، دیونه قارشیلق اولمق اوزره کوستره‌جکی منابعله غیرمتناسب اولمدیغی مدتجه دیون عمومیه اداره‌سنك بوصورتله وظیفه‌سنه دوام ایده‌جکنه شبهه‌مز اوله‌ماز .

فقط ، یه‌یکی استقراضات اورته‌یه چیقه‌جق واووقت : بومعاملاتی تسهیل ایدن حکومتلرك مسئولیتی ، اونلری موقع تداوله چیقاران مؤسسات صرافیه‌نك مسئولیتی کبی حقیقی مسئولیتلر تظاهر ایده‌جکدر .

زیرا ، یکونی مقدمه اولمق اوزره برمیلیاره بالغ اوله‌جغی سویلانن بویکی استقراضات نه‌ایله تأمین ایدیله‌جك ؟ ایچه

برزماندنبری بو استقراضات پاره‌لری کچن تشرین اولدنبری قاصه‌لرده اویوپان حریص فرانسز معامله‌جیلرینه وعد اولونیور .

بو استقراضات ، فیمابعد آناطولیده حکمفرما اوله‌جق آسایش ، امنیت و اعتماده کوره تأمین ایدیله‌جکدر . حالبوکه بو آسایش ، بو امنیت ، بو اعتماد بوکون موجودمیدر ؟

البته دکل ؛ لاکن ، اونلری حقیقت‌پذیر ایتمك ممکندرکه بوده ، هنوز ایشلنمه‌مش برچوق ثروت طبیعیه‌یه مالك اوممالکتلره علی‌الدوام ایستدکلری اصلاحاتی تطبیق ایتمکله قابلدر .

حکومت عثمانیه‌یه اصلاحات لازمه‌یی قبول ایتدیرمك ایچون دول معظمه‌نك النهایی برفرصت کچیور : استقراض شرائطنك مذاکره‌سی اثناسنده اونی ایلری سورمك تأمین مقصده کفایت ایدر .

آناطولی ولایاتی آنارشی و امنیتسزلك ایچنده براقه‌رق تورکیایه پاره اقراض ایدیله‌جکمی ؟ زیرا ، اوراده‌کی قاریشیقلق ، اوجه آرناوودلقده ، تراکیاده و ماکدونیاده حکمفرما اولوب ، عمومی برحرب تهلکه‌سندن ماعدا ، اوممالکتلرك الدن چیقمسنی انتاج ایدن اغتشاشاته همان مساوی بردرجه‌ده‌در .

کرك متعدد دفعه‌لر آناطولینك اقسام مختلفه‌سنده‌کی تدقیقاتمز ، و کرکسه بوصوك کونلرده منابع موثوقه‌دن وارد اولان راپورلر ، شاید بویوك فناقلر مؤثر چاره‌لرله امحا ایدلمزسه ، بزه بك شدتلی قورقولر تلقین ایده‌جك ماهیتده‌درلر .

روم ایلیده وقوعه کلدیکی وجهله آناطولیده‌ده حاضرلانان اختلالك اوکنی آلمغه تدابیر موقتهٔ تسهیلیه‌ایله موفق اولونه‌جغنی دوشونمك وخیم برخیالدن باشقه برشی دکلدر. ایلریده‌کی صحیفه‌لرده: فیمابعد حکومت عثمانیه اراضی ونفوسنك قسم اعظمنی احتوا ایدن‌سوریه‌ده‌و عربستانده‌اولدوغی کبی آناطولی‌ٔ شرقیده‌ده تورکیانك اضمحلالنی موجب اوله‌جق‌اسبابك پك‌زیاده‌اولدوغنی ایضاح ایده‌جکز.

اکر، شیمدیدن اعتباراً، صورت قطعیه‌ده اصلاحاته مباشرت ایدلمزسه، اوراده کرك داخلی وکرکسه تشویقات خارجیه‌دن متحصل اختلالار نتیجه‌سی اوله‌رق نائرهٔ حرب اشتعال ایده‌جك واوقت، آکلاشیلمسی پك قولای اولان اسباب دولاییسیله بوحربی موضعی برحالده بولوندوره‌رق خارجه سرایت ایتدیرمه‌مك ممکن اولمیه‌جقدر. دول معظمه، اشقودره کبی اوفق برشهر یوزندن متولد وخیم مباینت فکریه‌دن مجانبت ایتمك ایچون پك زیاده مشکلات چکدکاری حالده عجبا، روسیه ایله همحدود اناطولیٔ شرقی، مصرله مجاور سوریه، هندستان، یولی اولان مه‌زوپوتامیا [بین‌النهرین]، بغداد آلمان شمندوفر خطنك ایچندن کچدیکی آناطولی واطنه کبی واسع مملکتلر مسئله‌سی ظهوره کلدیکی تقدیرده نتیجه نه‌یه منجر اولور؟

ایشته بوسببه مبنی، ۱۹۱۲ سنه‌سی تشرین اولنك نهایتنده

یعنی بالقانلیلرك ایلك موفقیاتنك فرداسنده ، انکلتره بحریه ناظری م . و . چورچیلك شه‌فیلده رسمی برضیافت اثناسنده سویلمش اولدوغی شو سوزلری پك معنیدار واحوال حاضره ایله پك مناسبتدار بولویورز :

« فقط ، بوحرب عینی زمانده محافل سیاسیه‌یی درین درین دوشوندوره‌جك برماهیتی حائزدر . بوخصوصده صاحب وقوف اولدوقلرینی ادعا ایدن بعض ذوات ؛ حرب تهلکه‌سنك آرتق برخیال اولدوغنه وبناءً علیه بولوندوغمز عصر مدنیتده ، رجال حکومت ودیپلوماتلرك تسویلات وتحریکاتی ، سرمایه‌دارانك انتریقه‌لری ، جنراللرله آمیراللرك لزومسز شبهه‌لری ، خلقك جهالت وصافیتندن استفاده ایدن مطبوعاتك هیجان آمیز نشریاتی اولمازسه بوتهلکه‌نك کاملاً زائل اوله‌جغنه بزی وقت وقت تأمین ایتمشلردی . حالبوکه ، بوسببلردن هیچ برینك مدخلدار اولمدیغی واوکنی آلمق ایچون دیپلوماتلرله رجال حکومت طرفندن صوکدرجه صرف مساعی ایدلمش اولمقله برابر ینه ظهوره‌کلن برحرب موجود ؛ بونده مطبوعاتك هیچ برتأثیری اولمدی ؛ حدوثنه ممانعت ایدلمسی ایچون بوتون پاره قوتلری استعمال اولوندی وفقط ، اقوامك جهالت وصافدرونلغی دولاییسیله دکل بالعکس اوقوملرك تاریخلرینی بیلملری ومقدراتلرینه اعتماد ایتملری یوزندن سززدهٔ ظهور اولدی ؛

بو، بنفسه بر انفلاق قوتیله اوکنه چیقان هر مانعی چیکنه‌یه‌رك تحدث ایدن بر حربدر .

« بویله بر تظاهر قارشیسنده ، قوتك هیچ برزمان برچاره اولمدیغنی مدافعه والتزام ایده‌جك قدر جرأتکار برکیمسه وارمیدر ؟ فضائل جنکاورانه‌نك ، بوتون اقوامك حیات وناموسنده غایت مهم بررول اوینامدیغنی سویلیه‌جك قدر دلی برآدم کیمدر ؟ تاریخك وزمانك مخاصمات خصوصیه‌سی ، پولتیقه‌جیلرك وسفیرلرك سطحی وعادی ائتلاف ومقاوله‌لریله هروقت برطرف اولونه بیله‌جکنی بیان ایلیه‌جك قدر بی پروا برآدم بولنورمی ؟ »

دون روم ایلی‌یه عائد اولدوقلری حالده ، بوکون ، بشیوز سنه‌لك برحاکمیتدن صوکرا تورکلرك بالقانلری ترك ایتملرینه باعث اولان انقلابك جهت معنویه واخلاقیه‌سنی کوسترمك ایچون قوللانیلان بوسوزلر ، انشاالله یارین‌ده آناطولی‌یه تطبیق ایدلمزلر !

آناطولیده اصلاحات

۱

ارمنی مسئله‌سی

تورکلرك آوروپادن آسیایه دوغری چکیلملرینك
نتایجی — شرق مسئله‌سنك یکی صفحه‌سی .

شرق مسئله‌سنك ، شو صوك سنه‌لر اثناسنده ماکدونیا ، آرناوودلق وکرید مسائلندن ترکب ایده‌رك صرف آوروپا جهتنه تعلق ایدن قسمی ، آز چوق یقین برزمانده موجودیتنه خاتمه چکه‌جکدر .

بو ، عالمانه وبصیرتکارانه تشبثات سیاسیه نتیجه‌سی اوله‌رق دکل ، اعتسافزده‌لرك جبر وقوته مراجعت ایتملری وحالا اوله‌رس عقول اولان برشدت اجرائیه ایله مقصدلرینی حیز فعله کتیرملری سببیله باش وکیللرك روز نامهٔ مساعیلرندن سیلینه‌جکدر . اوله‌جه بالخاصه بر آسیا دولتی ایکن قرون وسطاده موغولستان یایلالرندن اینه‌رك اولا اناطولیده یرلشن وبعده ، اون دردنجی

عصردن اون سکزنجی عصره قدر کندیلرینی تا آوروپانك مرکزینه سوق ایدن آقینلر سایه‌سنده بر آوروپا دولتی حالنه منقلب اولان تورکلر، شیمدی تکرار صورت قطعیه‌ده آسیائی بر دولت اولدیلر. آوروپاده آلتی عصرلق بر حاکمیتدن صوکره، اوراده، اوفق بر اراضی پارچه‌سنه متصرف بولونیورلر.

بدایت تشکلندن بر مدت صوکرا، ١٤٥٣ ده استانبولك ضبطی ودورهٔ اقبالك صوکرینه دوغرو، ١٦٨٣ ده عثمانلی اردوسنك ویانه سورلرینه قدر کلمسی، جهانی انکشت بر دهان حیرت براقان پارلاق براقبال ایدی، فقط، مؤخراً، هریکرمی بش ویا اللی سنه‌ده بر: کسب استقلالیت ایدن بعض ملیتلره جبراً ویریلن بر مختاریت، اراضی ترکی، پارچه‌لنمه، بر ایکی ایالتك آیرلمسی کبی معین منزللرله اجرا ایدیلن حزینانه رجعت باشلادی! لاکن، بوصوك حال برسؤالی موجب اولویور. عجبا بو رجعت حرکتی یالکز آوروپا جهتنه منحصر قاله‌رق بوسفور ساحللرنده توقف ایده‌جکمی؟ یوقسه، « حکومت عثمانیه‌نك یاپراق دوکومی » تعبیر شاعرانه‌سیله یاد اولونان بو حرکتك آسیاده دخی دوام ایتدیکنی کوره‌جکمی‌یز؟.

بز، بو احتمالك بر شکل حقیقت کسب ایتمسی بالذات تورکلرك ید اقتدارنده‌در دیمکده تردد ایتمیه‌جکز. طبیعی،

آرتق آرناوودلرله وصربلرله علاقـەلری قالمدی ؛ یونانیلرله وبولغارلرله مخاصماته باعث اولەجق اسـباب پك آز ؛ لاكن ، شیمدی ارمنیلرله ، سوریەلیلرله ، عربلرله یوز یوزه كلەجكلر . فیمابعد ، اسكیسندن پك زیاده مهم بر دورەیه كیرەجك بو آشنائیدن نەظهوره كلەجك ؟

فی الواقع ؛ آرتق بوكون ، شرقدەكی مسائل مشكله ایچون اولجه علی الاكثر یاپیلدیغی كبی تجاهل عارفانه كوسترمك زمانی دكلدر . اورتەده بر ارمنی مسئلەسی ، برسوریه ودها دوغروسی بر عرب مسئلەسی وار . بوندن بویله ، ادبیـات ، مطبوعات ، خاطرات ملیه ، تابعك ـ علم ، عقل ، مدنیت ، صنعت اعتباریله ـ متبوعه فائق بولوندوغی ادراك ایتمسی یكی برحالی تأیید وتأمین ایلدكجه اقوامده ملیتلرینی طانیمق ارزوسی دهامدهش برشدتله اویانیور . وعینی وجهله ، خلقك روحنده ، حق ، عدالت ، مسـاوات ، حریت شخصیەیه حرمت حقنده دها واضح ودها صریح حسلر حاصل اولویوركه بونلرده : عدم مساوات اجتماعیه مسلمان خرستیانه تفوق ورجحانیتی اوزرینه مؤسس جمعیات اسلامیه اساساتنی شدتله صارصاجقلردر .

فیمابعد ، حكومت عثمانیەنك اناطولی دەكی اصول ادارەسنی تنظیم ایتدیرەجك احوال وشرائط جدیدەیه قارشی فرانسه طرفندن قبول ایدیلەجك پولتیقەنك خطوط اساسیەسنی نتایجندن بعضلریله

برلكده كوسترمكه وعينى زمانده تحدث ايده‌جك بعض مسائلك تفصيلاتنه كيريشمكه چاليشه‌جغز بو بحثده اول امرده آسيای صغرينك : اصل اناطولی دينيلن قسمنده ، تماميله تورك اولان واناطولیٔ شرقيده آزچوق توركلرله مختلط بولونان اهاليسنه دائر برقاچ سوز سويليه‌رك بالخاصه ارمنی مسئله‌سنی تدقيق ايتمكله اكتفا ايده‌جكز .

آسیای صغرینك : آناطولی ، آناطولیٔ شرقی وسوریه — مەزوپوتامیاناملریله اوچ قسمه تقسیمی — تورك مملکتی اولان آناطولی — نفوسنك ایستاتیستیکی .

آسیای صغرینك علم احوال بشر وجغرافیا نقطهٔ نظرندن باشلیجه : اصل آناطولی ، ناطولیٔ شرقی وسوریه ـ مەزو-پوتامیا کبی اوچ قسمدن ترکب ایتدیکی قبول اولونەبیلیر. برقاچ سنه اول ، قسماً دولاشدیغمز بوممالکتلر حقنده سویلدیکمز سوزلری بورایه نقل ایدییورز :

« اولا آسیای صغرینك اناطولی دینیلن قسمنده کثیف برکتله حالنده بولنان تورکلر نفوسك بشده دردینی تشکیل ایدرلر ؛ حالبوکه اولدقجه مهم مقدارده موجود روملره آنجق سواحل جهتنده تصادف اولونور . ثانیاً ، زروەلری سطح بحردن بعضاً ٣٥٠٠ مترەدن زیاده یوکسلك اولان کردستان یایلاسنده ، اهالینك منظرەسیده طبقی طبیعتك منظرەسی کبی دکیشیر . بونلر ، آرتق اکثریتی تشکیل ایدن تورکلر دکلدر ؛ اونلرك مقداری ، نفوس موجودەنك بشده ایکیسنی تجاوز

ایتمز . بورانك اهالیسی، چاپولجی وقسماً ممتنع الدخول وادیلرك ایچنده مستقل بر حالده یاشایان کوردلرله ، زراع وراعی وعصرلردنبری کورولتوجی قومشولرینك قربان احتراصاتی اولان ارمنیلردن ، دکز ساحلی بوینجه تجارتله امرار حیات ایدن روملردن مرکب بر خلیطه‌در . فقط ، بو یایلانك سطح مائللرندن جنوب جهتنه اینه‌لم ودائمی قارله مستور داغلری ترك ایده‌لم ؛ سوریه چوللرینك قوملرینه آیاق باصالم ویا فرات وشریعه نهرلرینك خورما اغاچلی وادیلرینه کیره‌لم . بوراده سامعه‌مزه یالکز بر لسان عکس ایدرکه اوده : ایلك اسلام فاتحلرینك عربستاندن کتیردکلری لسان العربدر . چولك غرب جهتی سوریه وشرق جهتی مشهور مه‌زوپوتامیا (١) اووه‌سیدر .

مطالعاتمزه ، موسیو ویتال کوینه‌نك بش جلد تشکیل ایدن آسیای عثمانی ، سوریه ، لبنان ، فلسطین اثر مهمنی اساس اتخاذ ایده‌رك آسیای عثمانیده‌کی نسللرك ویا دها دوغروسی ادیانك بر استاتیستیکنی تنظیم ایتمکه چالیشدق ؛ چونکه اکثر زمانده یازلمسی امکان داخلنده اولان

(١) «خرستیانلر ومسلمانلر ، سیاحات وتدقیقات » نام اثرمزه وبالخاصه « آسیای صغری ، تقسیماتی ، ملیتلری » فصلنه مراجعت اولونملیدر .

يكانه شي ، جماعات دينيه حالنده‌كی تقسيماتدر . خارجيه نظارتی، ارمنی مسئله‌سی حقنده‌كی صاری كتابندن [١٨٩٣—١٨٩٧] اول آسیای صغرايه عائد نوطه‌سنه موسيو كوينه‌نك اثرنده مذكور ارقامی عيناً درج ايتمكدن دها مناسب برشی اوله‌میه‌جغنه قانع اولمشدی . مع هذا ، شونی‌ده سويلمكه مجبورزكه، بو ايستاتيستيكلر ، قسماً حكومت عثمانيه‌نك وثائق رسميه‌سنه كوره تنظيم ايدلدكلری جهتله، اسباب مختلفه‌دن ناشی، قيد احتياطله تلقی ايدلمليدرلر. تورك حكومتی، كندی اداره‌سنده بولنان خرستيانلرك مقدار حقيقيسی حقنده دائما افكاری تغليط ايتمكه چاليشمشدر .خرستيانلر ايسه بدل عسكری ويرممك مقصديله ممكن اولدقجه حكومته ناتمام جدوللر ويرمكده قصور ايتمديلر؛ بو سببله، استاتيستيكلرمزله ارمنی پطريقلكنده موجود اولانلر اراسنده فرق واردر . بناءً عليه بزم تدقيقمز ، توركلر طرفندن قصداً آزالتيلان وفقط درج ايتديكمز ارقام ايله كافی درجه‌ده اثبات ايديلن خرستيان مقدارينك اهميتنی دها زياده ميدانه قويار .

بز اناطولی نامی تحتنده : اصل آسیای صغری دينيلن واساس اعتباريله توركلرله مسكون اولوب قسطمونی، آنقره ، بروسه ، قونيه ، ازمير ولايتلريله بيغا وازميت متصرفلقلرينی احتوا ايدن شبه جزيره‌يی مراد ايدييورز . بوحواليك هيئت

مجموعه‌سی داخلنده‌کی اهالینك مقداری بروجه آتیدر :

مسلمانلر [همان اکثریت اعتباریله تورك]	٥٣٧٥٤٩٠
خرستیانلر [٦٦٧٢٤٢ سی روم اورتودوقس ، ٢٦٢٦٦٤ ی ارمنی ومتباقیسی مذاهب مختلفه‌یه منسوب اولمق اوزره]	٩٥١٧٠٢
موسویلر	٣٢٣٢٤
ادیان مختلفه منسوبینی	١٩٥٧٣
آناطولی اهالیسنك مجموعی	٦٣٧٩٠٨٩

بووجهله ، مسلمانلر سکنهٔ موجوده‌نك یوزده ٨٤,٢ ی تشکیل و بالخاصه تورك لسانیله تکلم ایدییورلر. نسل؛ وعصرلردنبری ابتدا ایتمش اولان روملردن، ارمنیلردن واهالیء اصلیه‌دن مرکب متعدد عنصرلرله ممزوجدر . فقط ممالك عثمانیه داخلنده آناطولی ، عصرلرجه حاکمیتلرینه رغماً تورکلرك یبانجی، موقت فاتحلر کبی تلقی ایدلمدکاری یکانه بریردر .

مع هذا ٢٠٠ بیك نفوسه مالك ازمیرده ، قسم اعظمی یونانلی ویا روم اورتودوقس اولمق اوزره ١٠٠ بیك خرستیان موجود اولوب بونلر ارمنیلرله برابر ، تجارت نقطهٔ نظرندن الك فعال والك متشبث قسمنی تشکیل ایدییورلر .

بعضیلری ، موجودیت ملیه‌لرینی محافظه ایده‌رك پایدار قالمق ایستین تورکلر ایچون نجات وسلامت: نسلاً ولساناً اصل تورك اولان ممالك عثمانیه‌یه یعنی آسیاده اناطولی‌یه و آوروپاده استانبول ایله کندیلرینه قالان ادرنه ولایتنه چکلمك و یرلشمك؛ وپادشاه طرفندن ، زیر اداره‌سنده بولونان دیکر یرلره حاکمیت سیاسیه‌سی تحتنده اولەرق از چوق واسع وبوتون مصارف وواردات کندیلرینه عائد اولمق اوزره برمختاریت اداره بخش ایتمك ایله ممکن اوله‌جغنی فرض وتخمین ایدییورلر. بالذات تورکلره کنجه، بونلر محتاج اولدوقلری قدرت ومتانتی ، قوتلرینی ینه اسکی اساسسز فکرلری تعقیب ایده‌رك اسراف واعحا ایتمك صورتیله‌می یکیدن اکتساب ایده‌جکلر؟ حالبوکه ، صرف تورکلرن مرکب برکتلهٔ متینه تشکیل ایتسه‌لر اوقدرتی دها قولایلقله الده ایتمش اولمازلرمی ؟ مختلف مأموریت مسلکلری داخلنده محیطك تأثیریله اخلاق بوزوقلغی موجود اولمسنه رغماً ینه آناطولینك بوتون کویلرنده ناموسکار آدملر ، فعال زراعلر پك چوقدر ؛ بوسببله تورکلر ، ملتلره پایدار قالملرینی تأمین ایدن قوای اساسیه‌دن بعضیلرینه الیوم مالك بولونیورلر .

شمدیلك بوکا قرار ویرمکده استعجال ایتمیه‌رك ارمنی مسئله‌سنه کچه‌لم .

٣

انسال مختلفه‌دن مرکب برکتله‌ٔ نفوس ایله مسکون آناطولیٔ شرقی ـ رسمی عثمانلی ایستاتیستیکارینه کوره انسال سائره نسبتله ارمنی اهالینك اقلیتی .

اولا ، آناطولیٔ شرقی نه‌در ؟ بو سؤالك جوابی ، بزی صدددن خارجه چیقاره‌بیله‌جك جغرافیای طبیعی تدقیقاتی وعلم احوال بشر نقطهٔ نظرندن مطالعات ایله وقتمزی غائب ایتدیره‌جك درجه‌ده اوزون دکلدر ؛ چونکه کوردستان طاغلرینك تشعب ایتدیکی آناطولیٔ شرقی یایلاسی، الك یوکسك تپه‌لرینه و آرارات طاغنه مالك اولدوغی روسیه‌ده‌کی قفقاسیه‌یه‌قدر امتداد ایدر وقوللرینی ایران داخلنه قدر یایار. دیکر جهتدن، الك صوك ایستاتیستیکلره نظراً ارمنی اهالی جزئی بر تخالف ایله ، صورت آتیه‌اوزره منقسمدر :

آناطولیده	۱۱۵۰ ۰۰۰
روم ایلنده	۲۵۰ ۰۰۰
روسیه‌ده‌کی ارمنی حوالیسنده، قفقاسیه‌ده‌و روسیه‌ده	۱۵۰۰ ۰۰۰

عجمستانده‌کی ارمنی حوالیسنده . . .	١٥٠ ٠٠٠
مصرده ، آمریقاده وسائر محللرده . .	٥٠ ٠٠٠
مجموعی	٣١٠٠ ٠٠٠

فقط، بوعمومی کوز کزدیریشدن صوکرا، بزی بوبحثمزده منفعتدار ایدن وقطعی بر صورت حلی ایجاب ایتدیرن مسئلهٔ سیاسیه‌نك اوراسی ایچون‌ده میدانه چیقمسنه احتیاج کوستره‌جك کثیرالمقدار ارمنی اهالی ایله مسکون آسیای عثمانی‌یه کله‌لم . ایمدی آسیای عثمانیده ، وضعیت جغرافیه‌لری ، منافع اقتصادیه‌لرینك هیئت عمومیه‌سی واهالیسنك منشألری اعتباریله آناطولئ شرقی یایلاسنی وملحقات طبیعیه‌سنی حصوله کتیرەن مملکتلر اولا : سیواس ، ارضروم ، بیتلیس، وان ، دیاربکر ومعمورت‌العزیز ولایتلریدر . سلطان عبدالحمید ، سفرا طرفندن تکلیف ایدیلن اصلاحات پلانی بوآلتی ولایتده تطبیق ایتمکی ١٨٩٥ سنه‌سی ٢٠ تشرین اولنده درعهده ایلمشدی . بوحوالینك کرك علم احوال بشر نقطهٔ نظرندن وکرکسه تاریخی ، طبیعی ملحقاتی اولمق اوزره طربزون‌واطنه مثللو کوردستانی دکزه ربط ایدن ولایتلری ومرعش ، اورفه کبی حلب ولایتندن آیریلان سنجاقلری‌ده علاوه ایتملیدر .

بواساسی رهبراتخاذ ایدرك بوکون ارمنی مسئله‌سنك

موضوع بحث اولدوغی آناطولیٔ شرقی‌یی، ادیانك وانسالك نوعی نقطهٔ نظرندن تحدید ایچون موسیو کوینه‌نك اثرینه مراجعت ایدییورز ؛ اوراده ، اهالینك صورت تقسیمی شو وجهله‌در :

مسلمانلر

تورکلر تورکلشدیرلمش اهالی	۲۲۲۶۳۷۰	۳۸۹۱۰۸۹
کوردلر وعشائر سائره	۱۶۶٤۷۱۹	

خرستیانلر

قتولیك اولمایانلر: اورتودوقس روملر	۳۳۹۶۶۸		۱۳۸۵۰۲۷
نسطوریلر، یعقوبیلر وسائره	۱۶۵۷۲۶		
قتولیکلر: کلدانیلر، سریانیلر وسائره	۵۱۳۹۲		
ارمنیلر			
پطریقلکه تابع اولانلر	۶۹۱۵۱۹	۸۲۸۸٤۱	
قتولیکلر	۵۷٦٤۲		
پروتستانلر	۷۹٦۸۰		

موسویلر	٦٦۷۵
ادیان مختلفه : یزیدیلر، جنکانه‌لر وسائره	۹۸۱٤٤

آناطولیٔ شرقی ایله ملحقاتنی تشکیل ایدن سکز

ولایتله ایکی سنجاغك مجموع نفوسی ۵۳۸۱۵۳۵

مسلمانلرك مقداری یوزده ٦٢,٢ نسبتنده اولوب اناطولیده‌کی نسبتدن دون اولمقله برابر ینه مهمدر؛ مع هذا، تورکلر بوحوالی نفوس عمومیسنك یوزده ٤١,٣ نی تشکیل ایدییورلرکه بوده نصفندن آزدر. مسلمانلرك قسم متباقیسنی برنجی درجه‌ده اکثریتی حائز کوردلر وایکنجی درجه‌ده لازلر، چرکسلر وسائره‌دن مرکبدر. روم ایلنده‌کی آرناوودلر ناصل تورکلاشمدیسه بوملیتلرده اویله‌جه تورکلاشمه‌مشلردر.

حتی آیریجه تدقیقه شایان برکورد مسئله‌سی‌ده واردر: زیرا، اصلی پك آز معلوم، غیرمعین ومختلف نسللره منسوبه بریره نیم مربوط راعیلر، نیم بدوی، بکلر، امیرلر، اغالر سلسلهٔ مراتبیله عشیرتلره منقسم اولان کوردلر برچوق محللرده یالکز اسماً مطیعدرلر. اللی سنه‌لك بردور اثناسنده، اون طقوزنجی عصرك اواسطنه دوغرو، بونلر تورکلر طرفندن: همان ممتنع الوصول اولدوقلرینه حکم ایدیلن کوردستانده‌کی قارتال یووالرینه [صرپ محللرده بولونان مسکنلرینه] قدر تعقیب وتنکیل واوقت مدهش صورتده قتل عام ایدلمشلردی. لاکن، عسکری قانوننـدن وتکالیف امیریه‌دن بحث ایدلدیکی زمان حق استقلالیتلرینی طلب ایتمکی بیان بونلر، خرستیان کویلیلرینك

قهروتنکیلی موضوع بحث اولونجه پادشاهلك الك صادق تبعه‌لری اولوبورلردی .

ارمنی مسئله‌سنك ، شو صوك سنه‌لرده داخل اولدوغی صفحه اعتباریله تدقیقی موقتاً بوراده براقه‌رق بومسئله‌یی غریب صورتده اشکال ایدن اهالی خلیطه‌سنك براجمالنی یاپمق لازمدر . اکر ، روم ایلنده موجود اولان بولغارلر ، صربلر ویا روملر مثللو کثیف برارمنی کتله‌سنك قارشیسنده بولونسه ایدك ، مسئله‌نك حلنی بولمق قولایلاشیردی . بوکاده دلیل ، اورالره عائد اولمق اوزره هرنقدر برآز شدتلی تلقی ایدلمسنه رغماً ینه برصورت حلك بولونمش اولمسیدر . کرچه اناطولی شرقینك بعض یرلرنده کاملاً ارمنیلرله مسکون بعض کویلره ویاخود شهرلرده اهالیسی تماميله ارمنی اولان بعض محله‌لره تصادف اولونیورسه‌ده ــ بوده دینه استناداً ایدن نسلك ، برکتله واحده حالنده قالیه‌رق متفرق بولوندوغنی کوستررــ ارمنیلرك اکثریتی تشکیل ایتمك صورتیله ساکن اولدوقلری مملکتلر بولمق پك مشکلدر . معهذا ، صاصون وزیتون کبی قصبه‌لر مستثنا اوله‌رق بوحکمدن خارجدر . اورالرده ، مملکتك طاغلق اولمسی دولاییسیله عصرلردنبری ، مستولیلره قارشی کندیلرینی مدافعه ایدن کثیف اهالی اصلیه کتله‌لرینه تصادف اولونورکه بووضعیت ،

بعض جهتلرجه ، جبل لبنانده ، قره‌طاغده ، آرناوودلقده مشهود اولوب اوراره سیاسی نقطهٔ نظردن مستثنا امتیازلر بخش ایتدیرن وضعیتلره مشابهدر ؛ حالبوکه ، آناطولیٔ شرقیده ، اهالیٔ خرستیانیه بو امتیازاته دها انتظار ایده‌جکلردر .

ارمنی منابعندن مأخوذ بر ایستاتیستیك — آناطولیء شرقیه‌ده‌كی آلتی ولایتدن آلنه‌رق مسلمانلرك حال اقلیتده بولنه‌جقلری بر اساس اراضیسی تحدید اولونه بیلیر — ارمنی نسلنك اوصافی — بونلرك قابلیت عسكریه‌لری حقنده مارەشال دۆمواتكه‌نك فكری .

بوندن اولكی فصلده ، ارمنی اهالینك مقدارینی آسیای عثمانینك سكز ولایتیله حلب ولایتنه ملحق ایكی سنجاق داخلنده اوله‌رق تخمین وتعیین ایتمشدك . بو اراضینك حدودِ كامله‌سی قدیم ارمنستان منطقه‌سندن پك فضله اولدیغنی بیلنلردنز. فقط، جغرافی واقتصادی نقطهٔ نظرندن دوشونولورسه ، بو منطقه‌یه بحر سیاه ساحلنده‌كی طربزون ولایتنی واسكندرون كورفزی ساحلنده‌كی آطنه ولایتنی علاوه ایده‌رك ساحلدن برقسم ویرمك اولدوقجه معقول بر ایش اولدوغی تظاهر ایدر . شونی‌ده علاوتاً بیان ایده‌لمكه ، زنكین بر ولایت وپارلاق بر استقباله مالك اولان یوز بیكدن فضله ارمنی ایله مسكون بولونان آطنه:

اهل صليب دورنده هجرت ايدن ارمنيلر طرفندن قرون وسطيده تأسيس ايديلن كوچوك ارمنستان حكومتنك قسم اعظمنى محتويدر .

فقط ، ارمنستانك حدودينى بو وجهله پك زياده اوله‌رق تمديد ايتمكلكمز ارمنيلرك توركلره نسبتله پك سيرك بولوندوقلرى بعض محللركده علاوه‌سنى انتاج ايلدى . مسلمانلرله ارمنيلر مقدارينك تخمينى ، بو شرائط داخلنده ، ايكنجيلرك برنجيلر قارشيسنده پك ضعيف اولدوقلرينى ميدانه قويار .

١٨٩٥ده قبول ايديلن اصلاحاتك اصولاً تطبيق اولونه‌جغى منطقه‌دن بحث ايدلديكى زمانلر ، بزم كوستردكمز سكز ولايت يرينه حالا سياستاً يالكز آلتى ولايتى نظر اعتباره آلمق عادتى اختيار ايدلمكده‌دركه بونلرده: ارضروم، وان، بتليس، خرپوط، ديار بكر وسيواس ولايتلريدر ؛ حتى ، بو ولايتلرك هيچ بر يرنده ارمنيلرك اكثريت تشكيل ايده‌مدكلرينى سويلمكده اعتياد ايدلمشدر .

بز، بالذات ارمنى مأمورين روحانيه‌سى طرفندن بوخصوصده ياپيلان بر ايستاتيستيك آلدق. اهالئ مبحوثه مقدارينى تخمين اثناسنده، بر درجه‌يه قدر ارمنى كتله‌سنك قسم اساسيسى ايله اكتفا اولونمشدر . اصولاً آلتى ولايت داخل ايدلديكى حالده

اشاغی‌یه درج ایتدیکمز ایستاتیستیکدن، «Pour les peuples d'orient غزته‌سنك دیدیکی کبی « حکومت عثمانیه‌نك ۱۸۷۷ عثمانلی ــ روس حربندن صوکرا مذکور آلتی ولایته عن قصد الحاق ایلدیکی مسلمان ولایتلری آقسامی » خارج براقلمشدی .

بو قسملرده : وان ولایتنده حکاری ؛ بتلیس ولایتی داخلنده‌کی سعردك جنوبی ؛ دیار بکر ولایتنده‌کی پیشه‌ریك ؛ خربوط ولایتنده بولونان ملاطیه سنجاغنك جنوبی ؛ سیواس ولایتنك شمال غربیسیدر . ایستاتیستیکه تمامیله ادخال ایدیلن یالکز ارضروم ولایتیدر .

بو وجهله کوچولتیلن آناطولیٔ شرقیده ارمنیلرله مسکون قسمنك مقدار نفوسی بروجه آتیدر :

مسلمانلر [یوزده ٤٥,١]

تورکلر	٦٦٦ ٠٠٠
کوردلر	٤٢٤ ٠٠٠
دیکر مسلمانلر	٨٨ ٠٠٠
	١١٧٨ ٠٠٠

ادیان مختلفه [یوزده ۹,٦]

قیزلباشلر	۱٤۰ ۰۰۰
زازا — تیمیلی — چاریقلیلر	۷۷ ۰۰۰
یزیدیلر	۳۷ ۰۰۰
	۲٥٤ ۰۰۰

خرستیانلر [یوزده ٤٥,۲]

ارمنیلر	۱۰۱۸ ۰۰۰
نسطوریلر	۱۲۳ ۰۰۰
روملر	٤۲ ۰۰۰
	۱۱۸۳ ۰۰۰

یکون عمومی

خرستیانلر	۱ ۱۸۳ ۰۰۰	٪	٤٥,۲ ÷
مسلمانلر	۱ ۱۷۸ ۰۰۰	٪	٤٥,۱ ÷
ادیان سائره	۲٥٤ ۰۰۰	٪	۹,٦ ÷
	۲٦۱٥ ۰۰۰		

قتل عاملر ، اعتسافات وهرنوع تضییقات وبونلرك نتیجه‌سی اوله‌رق وقوعه کلن مهاجرت دولاییسیله ارمنی عنصرینك مقداری بو صوك سنه‌لر اثناسنده آزالدی ویا بعض محللرده

طورغون بر حالده قالدی ؛ لاکن ، بو عرقك قوهٔ تناسلیه‌سی پك زیاده اولدوغندن بو بوشلقلر سرعتله طولویورلر . شونی‌ده علاوه ایده بیلیرز که ، مملکتده هر فردك شخصی واملاکی تعرضدن مصون قاله‌رق آسایش تقرر ایدرسه ارمنی ملتنك حقیقی بر دورهٔ تجدده کیره‌جکی‌ده آزادهٔ اشتباهدر .

صنعتکار ، مقدم وثباتکار ، آثار ادبیه وفکریه‌یه مستعد اولدوغی کبی علوم وفنونك تتبع وتطبیقنه‌ده مستعد ، کندیلریله رقابته چیقانلره قارشی مدهش بانکرلر وتجارلر اولان ارمنیلر وبالخاصه طاغلق نواحیده کیلر جسور ومنتظم عسکرلر اولمغه قابلیتلیدرلر .

بونلر اولجه بیزانس اردولرنده ، محاربلری وجنراللری ایله مهم بر موقع اشغال ایدییورلردی ؛ حتی ، بیزانس تحت حکمداریسنه کندی ملتلرندن ایمپراطورلر بیله اقعاد ایتدیلر .

صره‌سی کلمشکن ، عثمانلی اردوسنده ارکان حرب یوزباشیلغیله بولونان مارشال دؤ مولتکه‌نك ١٨٣٩ ده یازمش اولدوغی شرق مکتوبلرنده تورکیاده‌کی خدمت عسکریه‌یه دائر بیاناتنی ذکر ایتمك استفاده‌دن عاری دکلدر . مارشال فوندەرغولچ ، درعهده ایتدیکی امر تنسیقده ، او زمانکی مطالعاتی وقایع اخیره‌ده عینیله کسب حقیقت ایدن مشهور

مولتکه‌نك افکارینی رهبر اتخاذ ایتمش اولیدی دها ایی اولوردی. باقکز ، یوزباشی مولتکه ، بر سنه اقامت ایتدیکی ملاطیه‌دن . تورکلرله مصرلیلر اراسنده وقوعه کله‌رك مصرلیلرك قازانمسیله ختام بولان نزیب محاربه‌سندن اوچ آی اول یعنی ۱۸۳۹ سنه‌سی ٤ نیسانده نه یازییور :

« آسیا ارمنیلری کثیرالمقداو ، دینج ، اطاعته آلیشقین ، قسم اعظمی رفاه ایچنده یاشایان بر قومدر . بناءً علیه ، اونلرك بو صره‌ده باب عالی‌یه قارشی کوردلر وعربلر کبی ابراز آثار صداقت ایتملری محتملدر . حافظ پاشا ، هر مانغه‌یه بر ارمنی نفری ویرمك فکرنده ایدی . بو تدبیر حقیقت‌پذیر اولونجه ، قطعات محاربه‌موجودینك یکرمیده برینی ارمنیلر تشکیل ایده‌جکدر . بن ، بو پروژه‌یی تمامیله تصویب ایتمیورم . چونکه ، کوردنفرلری ینه کندیلرینی خرستیانلره امر ویرمکه صلاحیتدار ظن ایده‌جکلر . رعایا ، یك فنا بر حیات کچیره‌جك وآتیاً حتی مادون رتبه‌لره ترفیع ایتمك حقی بیله ارمنیلردن نزع ایدیله‌جکی جهتله بونلردن یالکز هیچ برایش کوزه‌مینلری عسکره داخل اوله‌جقلردر .

« اکر بالعکس ردیف آلایلرمزدن هر بری ایچون ارمنیلردن مرکب دردنجی بر طابور تشکیل اولونورسه خرستیانلر ،

اردو داخلنده بیکباشیلق رتبه‌سنه قدر ارتقا ایده‌بیله‌جکلردر . مسلمان طابورلریله خرستیان طابورلری اراسنده برارزوی تفوق وتقدم ظهوره کله‌جك وبوده هرایکیسی ایچون موجب محسنات اوله‌جقدر . بواصول ، خرستیانلر طرفندن کمال امنیتله قبول ایدیله‌جك ، اردو مهم برقوۀ زائده‌یه مالك بولونه‌جق ومملکتك‌ده یوکی حس اولونور درجه‌ده خفیفلیه‌جکدر . خرستیان اهالینك‌ده اطلاقی ، احتمال بووجهله اك معقول واك قولای برطریقله حاضرلانمش بولونه‌جقدر .

« عجبا حافظ پاشا بوپروژه‌سنی نتیجه‌پذیر ایده‌جکمی ؟ . بوخصوصده شبهه‌م وار. بواداره‌ٔ عثمانیه‌نك پك اختیارلامش اولدوغنی تماميله آکلامقسزین بوتون اسلام علوجنـاب وشجاعتنی محافظه ایتمش اولانلرك بوحسلرینی جریحه‌دار ایده‌جکدر . مسئله‌یی سرعسکره ایضاح ایلیه‌جکم . »

محررینك مسلم‌جهان اولان اقتداری سببیله بوسطرلری ، یالکز عثمانلی اردوسنی تنسیق ایده‌جك آلمان هیئتنه‌دکل، ملیتلره لایق اولدقلری حرمت واداره‌نی مناسب کورمك صورتیله ممالك عثمانیه‌نك نجات وسلامتنی آرایانلرك‌ده انظار استفاده‌لرینه وضع ایدییورم . بوراده ، یالکز عسکری دکل ، سیاسی ، واجتماعی وحتی دینی ، وبوسببله مملکت ایچون اساسلی برپروغرام واردر .

ارمنی ملتنك آزادهٔ اعتراض اولان قابلیات فطریه‌لری دکلمیدرکه علیهلرنده، تورکلرده عدم امنیت وعدم اعتماد حسلرینی اویاندیردیلر ؟ تورکلر بونلرك: حریت ، مساوات، حق وعدالت فکرلرندن ، اوروپا ادراك اجتماعیه‌سنه کوره، شرق خرستیان نسللرینه مخصوص برخاصهٔ تمثیلیه‌ایله استفاده ایده‌جکلرندن قورقدیلر می ؟

حکومت عثمانیه‌نك، ١٨٩٥ و ١٨٩٦ قتل‌عاملرینه اشتراکی اثباته محتاج دکلدر؛ بو ، ١٨٩٧ ده ارمنی مسئله‌سنه دائر نشر ایدیلن صاری کتابك هرصحیفه‌سنده کوزه چارپار. بوزلرجه محللرده ، مأمورین حکومتینك مظاهرتینه عساکر منتظمه بوصوك سنه‌لرده عالم انسانیت ایچون برلکه‌قالان قتاله بالفعل اشتراك ایتمشلردی . فقط ، آوروپانك دخی بووقایعدن متولد مسئولیتلرده حصه‌سی اولدوغنی اعتراف‌ایتمك لازمدر ؛ زیرا وقایع‌مذ کوره ، دول معظمه‌طرفندن صورت رسمیه‌ده تأمین ایدیلن١٨٧٨ سنه‌سنده‌کی برلین معاهده‌نامه‌سنك٦١ نجی ماده‌سنك تطبیق ایدلمه‌مسندن متولد نتیجه‌در .

ارمني مطالبنك اساسى اولان برلين معاهده سنك
٦١ نجى ماده سى — ١٨٩٤ و ١٨٩٦ وقوعاتى —
بودوره عائد صارى كتابك خلاصهٔ مفادى —
دول معظمه طرفندن ١٨٩٥ سنه سى ١١ مايسنده
عبدالحميده تقديم ايديلن اصلاحات پروژه سى ولايحه
— خاقان مشاراليه ، عينى سنه نك ٢٠ تشرين
اولنده براصلاحات پروژه سنى تصديق وقبول ايدر.

برلين معاهده سى ٦١ نجى ماده سنك متنى بروجه آتيدر :
« باب عالى ، ارمنيلرله مسكون ولايتلرده احتياجات محليه نك لزوم كوستردیکی تنسيقات واصلاحاتى بلا تأخير موقع اجرايه قويمغى وچركسلرله كوردلره قارشى اورالرك آسايشنى تأمين ايتمكى درعهده ايدر .

« باب عالى ، بوبابده كى تدابيرنى ، اونلرك تطبيقنه نظارت ايده جك دول معظمه يه ادوار معينه ده بيلديره جكدر » .

بوماده نك موقع اجرايه وضعى حقنده جريان ايدن حاللرى اوكرنمك ايچون اك ايى اصول ، ارمنى مسائلنه [١٨٩٣ —

١٨٩٧] عائد اولەرق انتشار ایدن وەسـئلەیی اوتاریخه قدر — وحتی ١٨٩٧ دنبری باب عالینك تأمینات مکررەسـنه رغماً ارمنیلر لهنده اصـلاحات نامنه جدی هیچ برشی یاپیلمدیغی ایچون شیمدی‌یه قدرده دینیله‌بیلیر — برتفصیل ایضـاح ایلین صاری کتابی تدقیق ایتمەکدر .

١٨٩٣ دن ١٨٩٧ تاریخنه قدر استانبولده سفیرمز اولان موسیو پول‌قامبونك ؛ بوقانلی فاجعەنك صفحاتنی ماه‌بماه وبعضاً کونی‌کونـنه یاشاتان وقوللاندیغی تعبیرات معتدله ایله وقعەیی دها مؤثر برحاله قویان تحریرات رسـمیەسنی لایقی وجهله تشریح ایتمکه کتابمزك حجمی مساعد دکلدر .

دها بدایت مسئلەده ، ٢٠ شباط ١٨٩٤ ده ، موسیو پول قامبون ، خارجیه ناظری موسیو قازمیر پەرییەیه شـو وجهله یازیوردی :

« بوندن ایکی‌سنه اول ، اجلهٔ مأمورین عثمانیەدن برذات ، بکا : « ارمنی مسـئلەسی موجود دکلدر ؛ فقط ، اونی بز وجوده کتیرەجکز » دییـوردی . بو کشـف ، حقیقتپذیر اولدی . بوکون ارمنی مسئلەسی موجوددر . برسنەدن فضله مدتدنبری ، کرك اصل ارمنیلرك مسـکون بولندقلری محل وکرکسه بوکا مجاور ولایتلر حادثات وخیمەنك ساحهٔ جریانی

اولویورلر ؛ قونسلوسلرمز ، هر هفته اجرا ایدیلن توقیفاتی ، ارمنیلرله حکومت بیننده وقوعه کلن قانلی مصادماتی بزه معلومات ویرییورلر .

« باب عالینك عطالتی ، ارمنیلرك حسن نیتلرینی منکسر ایتدی . اصلاحات موعوده موقع فعله قونولمدی . مأمورلرك تجربماتی پك آشیری کیدییور ؛ عدلیه تنسیق ایدلمدی ؛ کویا حدودلرك محافظه‌سی مقصدیله تشکیل ایدیلن کورد حمیدیه آلایلری ، ارمنیلرك ضررینه اوله‌رق رسمی چاپولجیلق تشکیلاتندن باشقه بر ماهیتی حائز دکلدر . بو ، یالکز او حوالی‌یه مخصوص بر حال اولمیوب حکومت عثمانیه‌نك بر اوجندن دیکر اوجنه قدر ، روملر ، آرناوودلر ، عربلر : فقدان عدالتدن ، مأمورینك سؤ احوالندن وجانلرینك تحت امنیتده بولونمدیغندن شکایت ایدییورلر . »

تحریرات ، اهمیتی بو کون بیله محافظه ایدن حزن انکیز وفقط استقبالی بوتون آچیقلغیله میدانه قویان شو سطرلرله ختام بولویوردی :

« دیمك ، ارمنی مسئله‌سی ایچون امکان داخلنده برصورت حل یوق ؛ بو ، دائما قانایان بریاره حالنده قاله‌جق وتورکلرده ، سؤ اداره‌لری وعطالتلریله اونی آزدیره‌جقلر . وقت بوقت ،

سرت بر حرکت ومعامله دها شدتلی شکایاتی ویاخود عصیانلری موجب اوله‌جقدر . نهایت آوروپا مطبوعاتی ، علی‌التوالی تجدد ایدن بو وقایعی سرمایهٔ مقال اتخاذ ایده‌جك ، خرستیان افکار عمومیه‌سی بو ظلمدیده‌لره آجیه‌جق؛ بوکون انکلتره‌یه وجماهیر متفقهٔ آمریقایه منحصر قالان حرکت ، ملل سائرهٔ خرستیانیه‌یه، سرایت ایده‌جك ، برلین معاهده‌سی یکیدن موقع تذکره قوناجق وبر مداخله وقوعه کله‌جکدر . بوده ، یارینمی اوله‌جق یوقسه برچوق سنه‌لر صوکرامی اوله‌جق ؟ هیچ برتاریخ تعیین ایده‌میز .

« سویلنه‌بیله‌جك بر شی وارسه اوده ، تورکیاده پك غریب وپك جالب دقت احوالك دها اوزون مدت دوام ایده‌جکیدر ؛ یالکز ، هر کون بونلرك بر وقعه حصوله کتیرمسنی مأمول ایتمك وتحدث ایده‌جك شیلردن متحیر اولمامق لازمدر . »

شیمدی، صاصونده اجرا ایدیلن ایلك قتل عامه وفرانسه‌نك، انکلتره‌نك ، وروسیه‌نك مداخله وطلبی اوزرینه تعیین ایدیلن هیئت تحقیقیه‌نك فذلکه‌لرینه نقل کلام ایده بیلیرز . ١٨٩٥ سنه‌سی نیسانننك ١٨ نده موسیو قامبون ، بر لایحه ایله دول مذکورهٔ ثلاثه سفراسی بیننده قرارلاشدیریلان بر اصلاحات اداریه پروژه‌سنی اووقت خارجیه ناظری بولونان موسیو هانوتونك نظر تصویبنه عرض ایتدی . تدابیر ملتزمه ، سالف‌الذکر اوچ

حکومت طرفندن قبول ایدلدی .

عینی لایحه‌ده ، اولا ، ارمنیلرك معروض قالدقلری بوتون حقسزلقلره ، تعدیاته بر طاقم تدابیر موقته ایله چاره‌ساز اولمق ایچون قبولی لازم اولان اساسات کوستریلیور . بعده ، اصل اصلاحات نظامنامه‌سی پروژه‌سی‌ده اداری ، عدلی ، مالی کبی حسن اداره ایدلدکلری تقدیرده ارمنی اهالینك سلامت وسعادتنی تأمین ایده‌جك تشکیلاتنك تفصیلاتنی احتوا ایدییور .

پادشاه ، کندیسنه تقدیم اولونان بو لایحه‌یه ، کندی طرفندن تنظیم ایدیلن بر اصلاحات لایحه‌سیله ١١ مایسده جواب ویردی ؛ موسیو قامبون بونی : « هیچ بر جدی لایحه مقصدی وهیچ بر تأميناتی حاوی اولمایان ناتمام بر لایحه » دیه توصیف ایلیور . ذاتاً روسیه حکومتی‌ده ، فرانسه وانکلتره ایله تشریك مساعی ایتمکده پك آز بر میل کوستریوردی . [صاری کتاب ، صحیفه ٧٦ و ١٥٣]

مع هذا پادشاه ، سفرانك مطالعاتندن یقه‌یی صییرمقدن باشقه بر مقصد تعقیب ایتمیه‌رك ودول معظمه‌نك‌ده وصایالرینی قوته مراجعتله جبراً قبول ایتدیرمك خصوصنده ائتلاف ایده‌میه‌جکلرینی پك اعلی بیلدیکی ایچون ایشی آچیقدن آچیغه سوروتجمه‌ده براقیوردی .

بونك اوزرینه، ۱۸۹۵ سنه‌سی ایلولنك اوتوزندن تشرین اولك ایكنجی كوننه قدر استانبولده اغتشاشات ظهوره كلدی. ارمنیلرك تجمعنی ومخل آسایش اولمایان بر نمایشی متعاقب، پادشاهك پك زیاده تهییج ایتمسی اوزرینه ظالمانه برمعاملهٔ تنكیلیه باشلادی. پایتختك سوقاقلرنده قتل‌عاملر وتوقیفات‌اجرا ایدلدی، صوفته‌لر صوك درجه‌ده شدت كوستردیلر.

مع مافیه، تشرین اولك یكرمیسنده، پادشاهدن تطبیقی ایدلمسی صورت قطعیه‌ده طلب ایدیله‌جك اصلاحاتك اساساتنی قرارلاشدیران اوچ سفیرك یكیدن مراجعتی اوزرینه خاقان مشار الیه، اولكی پروژه‌یی بر آز تعدیل ایدن ومتنی، ۳۱ تشرین اولده موسیو قامبون طرفندن فرانسه حكومتنه كوندریلن یكی بر اصلاحات پروژه‌سنی تصدیق وقبول ایتدی.

بو تاریخك اهمیتی واردر؛ زیرا، بو پروژه رسماً باب‌عالینك بربیورلدیسیله تصدیق ایدلمش وفی‌الواقع اودوردنبری نه تعدیل‌ونه‌ده بر تبدیل اولونمشدیكه، بویله برشی طبیعی دول ثلثهٔ ممضیه‌نك رضاسی منضم اولمقسزین ممكن دكلدی؛ ایشته بو پروژه ایله ۱۱ مایس تاریخلی لایحه، ارمنیلرله مسكون حوالیده تطبیقی ارزو اولنان تنسیقات پلاننك كما‌فی‌السابق اساسنی تشكیل ایدر. الیوم مذكور تصدیق بویورولدیسنه استناداً منتج موفقیت بر مكالمه‌یه باشلانیله‌بیلیر.

قتل عاملری ١٨٩٥ تشرین ثانیسنده یکی برشدتله تکرار باشلایور ـ دول معظمه ، اتخاذ ایدیله جك تدابیر زجریه نك لزومی حقنده هم افکار دکلدرلر ـ روسیه نك لاقیدلکی ـ موسیو قامبونك شدتلی برپولتیقه استعمالی خصوصنده کی ثمره سز مساعیسی ـ آثارشینك بوکونه قدر دوامی ـ ١٩٠٩ آطنه وقعه سی .

اکر پادشاه ، سفرایه ویردیکی تأمینات وجهله حرکت ایتمش اولسیدی او دورده هرشی دوزلیر ویولنه کیررد ی . فقط ، عبدالحمید نه وعدینی یرینه کتیردی ونه ده حاضرلانان ، وکندیسنجه معلوم اولان بحرانه مانع اوله جق بر تدبیر اتخاذ ایتدی . مأمورین عثمانیه نك مظاهرتی وقطعاتك معاونتیله قتل عاملرك تکرار شدتله باشلادیغنی کوریورز . بو آندن اعتباراً ، صاری کتابك برقاچ آیلق صحیفه لری وقایع مؤلمه نك تفصیلاتیله طولودر ،

بز ، نه وقایعك تفصیلاتنه کیریشه جکز ونه ده فرانسه سفیرینك مراجعات مکررسنی ذکر ایده جکز .

١٨٩٦ سنه‌سی آغستوسنك ٢٦ نجی کونی ، استانبولده عثمانلی بانقه‌سنی دینامیتله بر هوا ایتمك وقعه‌سی ظهوره کلدی ؛ بو تشبثلكده ، بدبخت ارمنی ملتی حقنده آوروپانك نظر دقتنی جلب ایتمك مقصدیله برارمنی جمعیتی طرفندن یاپیلان برحرکت نومیدانه اولدوغی سویلنمیورده ، حقیقتده سببی اسرار انگیز برحالده قالدی . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق پایتختده وقوعه کلن فجیعه‌لره قارشی ضابطه وعسکر، ارمنیلر علیهنه حرکت ایتمدکلری زمان پك لاقیدانه داوراندیلر . موسیو ویقتور به‌رار، بووقایعی پادشاهك پولتیقه‌سی نام اثرنده خلاصتاً بیان ایتدیکی کبی صاری کتابده بونلری تصدیق ایدییور .

موسیو قامبون ، تدابیر شدیده اتخاذینه قرار ویرلمسنی طلب ایلیور ، ٣٠ ایلولده ، خارجیه ناظری موسیو هانوتویه بروجه آتی یازییور :

« کرید مسئله‌سی ، پادشاهك ، عصیانك دوامی بالمجبوریه برآوروپا مداخله‌سنه سببیت ویره‌جکنه قانع اولمسندن دولایی حل وتسویه ایدلدی . ارمنی مسئله‌سی ایسه تمادی وکسب وخامت ایدییور ؛ بوکاده سبب ، پادشاهك آوروپا مداخله‌سنك وقوعه کلیه‌جکنه قناعت حاصل ایتمسیدر .

« فکرمه قالیرسه ، اولا آلتی دولت معظمه‌نك استانبوله

برر زرهلی کوندرمك خصوصنده ائتلاف ایتدکلرینی اعلان ایتمك اقتضـا ایدر . بوصورتله پادشـاهه ، برآوروپا ائتلاف دولیه‌سنك تأثیرات حقیقیه‌سی اجرا ایدلمش اولور . »

معهذا ، ولایاتده قتل عاملر ینه باشلایوردی . ۲۰ تشرین اول ۱۸۹٦ تاریخـلی بر انکلیز مخطره‌سی ، ایرتسی کونی ، انکلتره سفیری واسطه‌سیله موسـیو هانوتویه ویرلدی [صحیفه ۳۰٤] . بورسمی تحریرات ، آلتی دولت معظمه بیننده عقد ائتلاف ایتمك واونلردن « اتحاد آرا ایله تعیین ایدیله‌جك هر صـورت حلك درحال موقع تطبیقه قونولمسی ایچون برقرار اتخاذ ایدلمسنی » طلب ایتمك لازمکله‌جکنی معلن ایدی . وقت وقت ، پادشاه اصلاحات وتدابیر نافعه‌دن بحث ایده‌رك آوروپا ایله اکلنیوردی . ۱٦ تشرین ثانیده ، موسیو قانبون هانوتوایه شویله یازیور :

« پادشـاه بوتون وسـائط تأخیریه‌یه مراجعت ایدییور وپارسده‌کی سفیرینك ویردیکی نوطه‌لر ، هیـچ برشی یاپیلمدیغی حالده برشی یاپیلدیغنه سزی اقناع ایتمکدن باشقه برمقصده مبتنی دکلدر » [صحیفه ۳۲٥]

خلاصه ، ۱۸۹٦ سنه‌سی ۱٥ کانون اولنده [صحیفه ۳۳۷] موسـیو هانوتو طرفندن موسیو قامبونه کوندریلن آتیده‌کی

تحریراتده انکلیز مخطره سی ، اوزرینه فرانسه وروسیا حکومتلری بیننده تقرر ایدن خط حرکتمك نه دن عبارت اولدوغنی کوریورز :

« بزم ، روس حکومتیله هم افکار اوله رق ، دول معظمه نك اول امرده بروجه آتی اوچ نقطه حقنده ائتلاف ایتملرینی ، متحداً اجرا ایدیله جك برحرکتك شرط لازمی اوله رق تلقی ایتمکده بردوام بولوندوغمزی طبیعی کوریورسکز ؛ نقاط مذکوره ده شونلردر :

« حکومت عثمانیه نك تمامیت ملکیه سنك محافظه سی ؛ هیچ بر نقطه ده منفرد بر حرکتده بولونمامق ؛ هیچ براراضی بی مشترکاً استیلایه قیام ایتمامك .

« فکرمزك ، اصلاحاتك بلا تفریق دین وعرق ممالك عثمانیه نك بوتون اهالیسنه تطبیق ایدلمسی مرکزنده اولدوغنی سزه بیان ایتمکه لزوم کورمم .

« اتخاذ ایدیله جك تدابیر زجریه یه کلنجه ، اکر دول معظمه بوکا لزوم قطعی اولدوغنه متحداً قرار ویررلرسه بزده وقت لازمنده اونی تدقیق ایتمکدن کری طورمه یز . »

دیمك . تدابیر زجریه نك تدقیقنی دول معظمه وقت آخره تعلیق ایدییورلردی ؛ حالبوکه ، پادشاهی الك زیاده تلاشه دوشوره جك ، قورقوته جق شی بوایدی ؛ اوندن صرفنظر

اولوندیغی ایچون عبدالحمیدده طبیعی فرحلدی. روسیه‌نك، شدتله حرکت ایتمك خصوصنده هیچ برارزو کوسترمدیکی صاری کتابك مختلف قسملرندن آکلاشیلیور؛ آلمانیا دخی کذا اویله ... چونکه اونك، اقتصادی وتجاری برمقصده بناءً عبدالحمیدی صیانت ایتمکده منفعتی وار ایدی.

بوکون، فرانسه‌نك اوزمان روسیه‌نك افکارینه تماميله اشتراك وبومسئله‌ده خط حرکتنی اونککنه توفیق ایلمکده حقلی اولوب اولمدیغنی ملاحظه ایتمك جائزدر. عجبا فرانسه، بزی اشغال ایدن مسئلهٔ قطعیه حقنده، تعهدینی کری آلمغه مقتدر اوله‌میه‌جق درجه‌ده وصوك اتفاقنامه‌لرینك متنی دولاییسیله اووقت روسیه حکومتیله متفقمی ایدی؟ یوقسه فرانسه حکومتی بالعکس، اوزمان انکلتره طرفندن التزام ایدیلان تدابیر شدیده طریقنی تعقیب ایتملیمی ایدی؟

اودوردنبری ظهوره کلن حادثات، آلمانیانك تورکیانك برقسمنه اقتصاد نقطهٔ نظرندن وضع ید ایتمسی، کنج تورکلرك انقلابی، بالقان اقواممك استخلاص حربی، بر حرب عمومینك هنوزموجود اولان تهدیدی کبی شیلر: صورحلیه‌نك، باخصوص قوای مهیبه‌یه مالك ملل متمدنه‌نك الك ابتدائی وظائفنه توافق ایتدیکی زمانلر، رد ایدلمسی هیچ برفائده تأمین ایتمیه‌جکنی

هر خصوصده اثبات ایتدیلر . خلاصه ، بو كون ، بالقان حربندن صوكرا موجود قالان ممالك عثمانیه بقیه‌سی داخلنده اسكیسندن دها مدهش صورتده یكی روسیه‌ مقاسمه اوله‌رق میدانه چیقان ارمنی مسئله‌سنك حلنی تأخیر ایتمكله برشی قازانیلدیمی ؟ هرنه اولورسه اولسون ، آوروپانك كندیسنه قارشی استعمال جبر ایتمیه‌جكنه تمامیله كسب قناعت ایدن عبدالحمید ، یالان وعدلرله — بعضیلری بو صورتله وقت قازانه بیلدیكندن دولایی ممنون اولان — دول معظمه‌یی آلداتمغه دوام ایتدی .

١٨٩٦ سنه ٣١ كانون اولنده موسیو قامبون ، اصلاحاتك تطبیقنه دائر قونسلوسلردن آلدیغی معلوماتی درج ایلدیكی برلایحه‌یی موسیو هانوتویه كوندردیكی صره‌ده شومقنع جمله‌یی علاوه ایتمشیدی :

« بو آنه قدر ، اصلاحاتك برچوق وقتلر دها كاغد اوزرنده قاله‌جغی واحوال مؤلمه‌نك باشلیجه مسبب وفاعللری اولوب یاپدقلری فنالقلرك اوكی آلنمق ایچون اصلاحاتك تطبیقنه براحتیاج مبرم تولید ایدن كوردلری تحت اطاعت وانضباطه آله‌جق هیچ برتدبیر اتخاذ ایدلمدیكی میدانه چیقیور . »

بولایحه‌دنبری ، ارمنیلرله مسكون حوالیده بك جزئی برتبدلات حصوله كلمش وحقیقتده ایسه اصلاحات هنوز كاغد

اوزرنده قالمشدر. كرك لايحه وكرك سه باب عالينك ٢٠ تشرين اول ١٨٩٥ تاريخلى بيورلديسيله تصديق ايديلن اصلاحات پروژه‌سى ، سنه‌لردنبرى اناطولىء شرقينك بربرات مشروطيتى ويا هيچ اولمازسه ، او مملكت ايچون تمنى اولونان بوتون تنسيقاتك اساسى اولمق اوزره نظر اعتباره آلنمق لازمكليركن كوشهٔ نسيانه آتيلمشدر .

نه‌ايسه ، بوصره‌لرده ظهوره كلن دولتعليه — يونان حربى [١٨٩٧ — ١٣١٣] عمومك نظر دقتنى حكومت عثمانيه‌نك نقاط سائره‌سنه جلب ايتدى . بعده روسيه ، انظارينى اقصاى شرقه چويرمك مجبوريتنده قالدى ونهايت روس — ژاپون حربى وقوعه كلدى. درعهده ايتديكى توركياده‌كى خرستيانلرك حاميلكى وظيفه‌سنده ايلك دفعه اولمق اوزره قصور ايدن روسيه ، ارمنيلره قارشى لاقيدلك كوسترمشدى . بودفعه ، باشقه جهتلرده مشغول بولوندوغندن بالمجبوريه استانبول جهتنده‌كى عنعناته مستند پوليتيقه‌سنى ترك ايتمشدى . كرچه بويله بر نتيجه آلمانيانك پوليتيقه‌سى سايه‌سنده حصوله كلديسه‌ده حكومت مذكوره‌نك بو ايشده جزئى بر موفقيت بيله استحصال ايده‌مديكنى بيان ايتمكده لازمدر .

هر نه حال ايسه ، قتل عاملرك آردى كسيلن وفقط بوتون

فنالقلريله برابر اسكى اداره باقى قالان اناطولىٔ شرقيده حال وموقعك كسب صلاح ايتمه‌مسنه رغماً ، مؤلم خاطراتك تكرار ظهورينى كورمكدن ممنون اولان دول معظمه قابينه‌لرنده بو مسئله يواش يواش اونوتولدى . او جهتده هيچ برشى اوياندىرمامغه چاليشيله‌رق انظار دقت عموميه فيما بعد ماكدونيا مسئله‌سنه انعطاف ايتدى .

بدايتده ، ارمنيلرك صوكدرجه‌ده موجب شوق وسرورى اولوب كنديلرنده آنى بر اميد اوياندىران كنج تورك انقلابى اوزرينه بنا ايديلن امللر بر خيال كبى سقوط ايتديلر . يكى حكومت هنوز ادارهٔ مملكتى يولنه قويمدن عليهدارلرينك تشويقاتيله آطنه فاجعه‌سى ظهوره كلدى .

دول معظمه ، حكومت جديده‌يى ارشاد ايتمكه لزوم كورديلر . شيمدى ، روم ايلنده‌كى ماكدونيا مسئله‌سنده توركيانك علاقه‌سى قالمدى ؛ انشاالله ، حكومت مذكوره‌نك اتخاذ ايده‌جكى تدابير عاقلانه سايه‌سنده ارمنى مسئله‌سى‌ده يكى وقوعاته ميدان ويرلمدن اورته‌دن قالقار .

ارمنی مسئله‌سنك درت صورت حلی : ١ — ٢٠ تشرین‌اول ١٨٩٥ تاریخنده عبدالحمید طرفندن قبول اولونان اصلاحاتك، بعض تعدیلات ایله دول معظمه‌نك قونترولی تحتنده تطبیق ایدلمسی : ٢ — اوروپه برادارهٔ ممتازه ویرلمسی؛ ٣ — روسیه‌نك مداخله‌سی ٤ — ارمنیلرله مسکون ولایتده آنارشینك دوامی؛ عربستانده‌کی اغتشاشاتك توسع محتملی وبونلرك غیرقابل اجتناب نتیجهٔ وخیمه‌سی اوله‌رق اسیای عثمانی‌یه آوروپالیلرك مداخله‌سی .

آناطولی شرقی‌یی شیمدیکی حال تذبذبدن قورتارمق ایچون درت درلو صورت حل موجوددر :

١ — ٢٠ تشرین اول ١٨٩٥ تاریخنده عبدالحمید طرفندن، دول معظمه‌نك لایحه‌سنی متعاقب قبول ایدیلن اصلاحات پروژه‌سنك تطبیقی .

بوتاریخدنبری ، خاقان سابق دورنده ارمنیلرك مسکون

اولدقلری محللره تطبیق ایدلدیکی سویلنن اصلاحات اصلاً سز شیلردر. هیچ اولمازسه، مذکور اصلاحات پروژه‌سنه، والیلره فوق‌العاده قومیسرلک تعیینی کیفیتنه دول معظمه‌نک مداخله‌ٔ رسمیه‌سی علاوه ایدلمك ایجاب ایدردی. بومسئله، ۱۸۹۵ سنه‌سی نیسانمده انکلتره طرفندن اورته‌یه قونولمشدی [صاری کتاب، صحیفه ۵۹]. بوندن ماعدا، فرانسه، انکلتره وروسیه‌نك ۱۸۹۵ سنه‌سی ۱۱ مایسنده عبدالحمیده تقدیم ایتدکاری مخطره‌ایله برابر ویریلن غایت مکمل اصلاحات پروژه‌سندن آلنان بعض شیلرده بویکی تنسیقات لایحه‌سنه ادخال اولونمامیدی. کذا، موئه‌رشته‌غ ائتلافنك بعض مقرراتیده نظر اعتباره آلمق لازمدی. فقط، تورکیایه، لدی‌الحاجه جبراً ایفای تعهدات ایتدیره‌جك آوروپا رجالی کیملردر؟ ایشته، مشکلات بورادە، بناءً علیه، اول‌امرده شیمدیکی عثمانلی رجال حکومتنك حسن نیتلرینه مراجعات ایتمك ضرورتی میدانه چیقیور.

۲ — ارمنیلرله مسکون ولایتلره پادشاهك تحت حاکمیتنده واسع برادارهٔ ممتازه بخش ایتمك. مثلا اونلره جبل‌لبنانه ویابرقاچ سنه اولنه‌قدر موجود اولان روم‌ایلی‌شرقیه

ویرلدیکی کبی بر ادارهٔ خصوصیه ویرمك . فقط ، یوقاریده کوستردیکمز وجهله ، آناطولیٔ شرقی اهالیسی ارمنیلردن ، کوردلردن ، تورکلردن ودیکر خرستیانلردن مرکب اولدوغی ایچون عناصر موقعیه ایله برادارهٔ منتظمه تأسیسی بوعدم تجانس دولاییسیله پك مشکلدر. معهذا، بویله براصول اداره اولکی فصللرمزك برنده تحدید ایتدیکمز منطقه‌نك کوبکنده تطبیق ایدلمك صورتیله تجربه اولونه‌بیلیر . ارمنی منابعندن آلنمه استاتیستیکلره نظراً ، (۲٦۱٥۰۰۰) نفوسك یوزده ٤٥،۲ سنی خرستیان ، یوزده ٤٥,۱ نی مسلمان ویوزده ۹,٦ ادیان سائره تشکیل ایدیور . فقط ، مار العرض اصول اداره ، بوراده‌کی ارمنیلره بخش ایدیلیرسه مملکتلرینی اولجه ترك ایتمش اولانلرده پیدرپی کله‌رك اوراده تکرار توطن ایدرلر وبووجهله بویوك واکثریتی معالزیاده حائز برارمنی کتله‌سی حصوله‌کلیر . لاکن ، آمریقایه ، مصره وسائرمحللره کیتمك صورتیله مقدارلری تناقص ایدن آناطولیٔ شرقی‌ارمنی اهالیسی متین اساسلر اوزرینه بویله براداره تأسیس ایده‌بیله‌جکلرمی !

۳ — ارمنیلرله مسکون حوالی‌یی اغتشاشاتدن ،

آسایشسزلکدن قورتارمق ایچون اجنبی برحکومت معظمه‌نك مداخله‌سی .

بویوك پطریقلك اقامتگاهی اولان مقدس اچمیازین معبد ملیسیله ارمنی قومندن برقسمنی زیر حاکمیتنده بولوندوران روسیه، قفقاسیه جهتندن آناطولی شرقی‌یه مجاور برحکومت معظمه اولدوغندن شیمدی‌یه قدر، بویله بررولی ایفا ایتمك ایچون اونك مناسب کوروله‌یکی ظن ایدیلیوردی. اکر، بوحوالی روسیه‌یه الحاق ایدیلیرسه ـ که احوال حاضره‌دن ممنون اولمایان بعض ارمنیلر سائقهٔ یأس ایله بونی تمنی ایدییورلر ـ اوزمان آرتق ارمنی ملیتنك‌ده موجودیتی قالماز . زیرا ، روسلرك تعقیب ایتدکلری اصول ایله بونلر جبراً روسلاشدیریله‌جقلر و روسیه‌ده‌کی ارمنیلر کبی دینلرینك ولسانلرینك تهلکه‌یه دوشدکلرینی کوره‌جکلر . واقعا ، اوراده دها زیاده بر امنیت وسکون ایچنده یاشایه‌جقلر ـ سه‌ده بوکا مقابل ، روح ملیلرینی تماميله غائب ایده‌جکلردر .

ارمنیلرك برچوغی ، شیمدیکی حاللرینك پك ایی اولمدیغی بیلمکله برابر بوعاقبت وخیمه‌یی‌ده دوشونیورلر و برکون امللرینك حقیقت‌پذیر اوله‌جغنی امید ایده‌رك عثمانلی اداره‌سنده قالمغی ترجیح ایدییورلر .

بوندن ماعدا، اوحوالينك روسيه‌يه الحاقی، دول معظمه‌نك شرقده‌كی موازنت عموميه‌سنی تماميله محو ايده‌جك برنتيجه‌يی توليد ايليه‌جكدر . اونلرده كنديلری ايچون يكيدن يرلر ايسته‌يه‌جكلر ، ايش قاريشه‌جق وتهلكه‌لی برحال حصوله كتيره‌جكدر .

دردنجی صورت حل ايسه كرك ارمنيلر ، كرك توركلر ، كرك عربلر ايچون وكركسه آوروپا ايچون خيرلی اوله‌ماز .

بناءً عليه ، عالم انسانيتك منافعی نقطهٔ نظرندن بو مثللو احوال وخيمه‌نك برآن اول زائل اولمسنی وحكومت عثمانيه‌نك، اولجه موعود اصلاحاتی ارمنيلره تطبيق ايتمك صورتيله كنديسيله اولان مربوطيتلرينی محافظه ايتمك متفقتلری ايجاباتندن بولونان تبعهٔ مسلمه وغير مسلمه‌سنی رفاه وسعادت ، امن وآسايش ايچنده ياشاتمسنی تمنی ايده‌رز .

آسیای عثمانینك مقاسمهٔ محتملهسنك فرانسه ایچون تولید ایدهجکی نتایج وخیمه — آوروپا افکار عمومیهسنك ارمنیلر لهنده مظاهرتی — بوخصوصده آلمانیا ، انکلتره ، فرانسه وروسیهده کورولن مساعد امارهلر ـ ارمنی مسئلهسنك بینالملل حل اولونهجق برمسئله حالنده قالمسی لزومی .

ماکدونیادهکی حادثاتك آناطولیٔ شرقیدهده تکرار ایتمك تهلکهسی موجود اولدوغندن شاید حکومت عثمانیه دخی دها شیمدیدن اواحتمالاتی نظر اهمیته آلهرق اصلاحاتی بلا افاتهٔ زمان موقع تطبیقه قویمازسه آتیاً بك مؤلم فلاکتلره معروض قالیر .

بز ، کرك اغتشاشات داخلیه وکرك بر ویا بر قاچ دولت معظمه مداخلهسی نتیجهسی اولهرق آسیای عثمانی مقاسمه تهلکهسنه دوچار اولورسه بونك بك قورقونج نتایج تولید ایدهجك بر وقعهٔ مدهشه اولهجغنه حکم ایدییورز . روسیه ، فرانسه ، انکلتره برطاقم یرلر ایستیهجکلر ؛ اراده ائتلاف حاصل اولمیهجق

چونکه ، اقتصادی ، تجاری ، سیاسی بر چوق اسباب ، منافع متقابلەده توازن حصوله کتیرمیەجك ؛ هله ، آلمانیا ایله فرانسه اراسنده وخیم بر اختلاف باش کوسترەجك ... بو سببله ، آوروپاده برچوق قانلر آقمق اغلب احتمالدر... مثلا، آلمانیانك بحر سفیدده قوتلی بر فیلوسی بولونمسی فرانسەنك هیچ ایشنه کلمز . ایشته بو احواله بناءً ، دول معظمەنك آسیای عثمانیده مطالبات ارضیەده بولونملری آوروپا ملتلرینك سلامتی نقطهٔ نظرندن غیر معقول بر سیاستدر . بز ، بویله بر سیاستی نفرتله رد ایدر وعثمانلی رجال حکومتندنده ، دول معظمەنك بویله بر تشبثه میدان ویرمەمك ایچون آناطولیٔ شرقیده بر ادارهٔ عادله تأسیس ایتملرینی تمنی ایلرز .

١٨٩٤–١٨٩٦ وقایع مؤلمەسندن صوکرا ، عبدالحمیدك مساعیسی سایەسنده ، انکلتره مستثنا اولمق اوزره ، آوروپا افکار عمومیەسی همان هریرده آلداتیلمشدی . بوندن ١٨ سنه اول ، بر قومك قتل عامنی لاقیدانه بر نظرله سیرایدنلر، وقت بوقت کچیردیکی بحران دورلری آوروپایی بر حرب عمومی تهلکەسنه معروض براقان بر حکومت داخلنده اغتشاشاتك دوام ایتمسنه مساعده ایتمنك نقدر تهلکەلی اولەجغنی هر حالده تقدیر ایدرلر .

بوراده ذکر ایدلمسی ایجاب ایدن جالب دقت بر تبدیل فکرامارەسی وارکه اوده بوصره‌لرده، آلمانیاده ارمنیلرحقنده‌کی افکارك کسب وضوح ایتمکه باشلامسیدر. معلوم اولدوغی وجهله، آلمانلر عملی آدملردر . بر ایشی ایجه تدقیق ایتمدن ، برچوق وثائق الده ایتمدن هیچ بر حکم ویرمزلر . بونلر ، ایکنجی ویلهمله عبدالحمید آراسنده‌کی دوستلق ایله مقدما مظلم بر ستره آلتنده قالان ارمنی مسئله‌سنی المرافیله تحقیق و تدقیق ایتمك ایستدیلر . صوك زمانلرده آناطولیٔ شرقیه بعض هیئتلر کوندردیلر ؛ عودتلرنده بونلرك ویردکاری راپورلر افکاری مهم صورتده تعدیل ایتدیلر . بوده، ۱۹۱۳ سنه‌سی ۲۵ مارت تاریخلی «Pour le peuple d'Orient» غزته‌سیله نشر ایدیلن « آلمانیا وارمنی مسئله‌سی » عنوانلی برلیندن کوندریلن برمکتوبك نتیجه‌سیدر :

« بوراده ، ارمنیلرك حقوقنی مدافعه ایتمك مقصدیله بر قومیته تشکل ایتمشدر . بو قومیته ، افکاری آسیای عثمانی وبالخاصه ارمنی مسئله‌سی حقنده تنویر ایتمك ایچون برلینده ولدی الحاجه آلمانیانك دیکر شهرلرنده قونفرانسلر ترتیب ایده‌جکدر . بو قومیته اعضاسندن اولان دوقتور له‌پلچیوس بو قونفرانس

سه‌ریسنی کشاد ایلیه‌جکدر . کندیسنه بك توجهکارانه بر حس قبول کوسترلدی .

« له‌پاچیوسك ، آسیای عثمانی و آناطولیٔ شرقی‌نك استقبالنه دائر فکر ومطالعه‌سی نه‌در ؟

مومی الیه دیبورکه : آسیای عثمانیده استاتوقونك وتمامیت سیاسیه‌نك محافظه ایدلمسنده آلمانیا بك زیاده علاقه‌داردر ؛ زیرا آلمانلر ، بك او قدر مساعد اولمایان وضعیات سوق‌الجیشیه‌لرندن دولایی بر استیلا ایتمکی آصلا دوشونه‌مزلر . آلمانیا ایچون الك اساسلی مسئله ، آسیای صغراده‌کی منافع اقتصادیه‌سنی ترقی ایتدیرمك ، تشبثات صناعیه وتجاریه‌سنك سربستیٔ توسعنی تأمین ایلمکدر .

« حکومت عثمانیه ، بعدالحرب کسب متانت ایتملیدر . وقوتلیٔ متحد بر تورکیا وجوده کتیرمك وظیفهٔ عاجله‌سنده ارمنیلر بویوك بر رول ایفا ایتمکله مکلفدرلر .

« ارمنی قومنك الك ابتدائی حقوقی [حقوق سیاسیه ویا ملیه وتربیویه] جریحه‌دار ایدلدیکی مدتجه آناطولیٔ شرقی دائما مداخلات خارجیه واغتشاشات داخلیه‌یه بر ساحهٔ وسیعه اوله‌جقدر . بو قومك ، ادامهٔ موجودیتی وسربستیٔ ترقیسی

ایچون محتاج أولدوغی اصـلاحاته نائل اولدوغی کون یالکز قفقاسیه حدودینك تعرضدن مصونیتی دکل ، ارمنی عنصرینك حکومت عثمانیه‌یه — متین ودواملی رابطـه‌لرله — مربوطیت ومجلوبیتی‌ده تأمین ایدلمش اوله‌جقدر . چونکه ، بو ارمنی عنصری [روملرله برابر] ، آسیای صغراده‌کی آلمان پروژه‌لریله منافعی ایچون الك قیمتدار بر نقطهٔ استناد تشکیل ایدر .

« بناءً علیه ، آلمانیـا بو کونه قدر شرق قریبده تعقیب ایتدیکی سیاسی پرنسیپلری واصوللری اساسلی صورتده تصحیح وتعدیل ایتمك مجبوریتنده‌در ؛ ارمنیلره قارشی آلدیغی طـور ووضعیتی تماميله تبدیل ایتملیدر . متانت سیاسیه واقتصادیه : آسـیای عثمانینك آوروپالیلاشـدیرلمسی وارمنی ملتنك صادقانه معاونتی اولمازسه غیر ممکندر .

« بو وجهله ، ارمنی وآلمان منافعی تماميله مشترکدر ؛ ایشته بو سببه مبنی ، آلمان حکومتی ، موقع فعله قونمسی تورکیانك اعتلای شـان وشوکتی ایچون یکانه طریق سـالمی کشاد ایده‌جك ارمنی حقوق ومطـالباتنی بوتون قوتیله التزام ایتمکه مجبوردر . »

بز دها فضله سویلیه‌جکز . یالکز آلمان منافعی موضوع بحث اوله‌ماز . عینی اسباب دولاییسیله آوروپانك منافعی‌ده ارمنیلرك منافعیله مشترکدر .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

فقط ، شونی تمنی ایده‌لم‌که ، نه روسیه ونه‌ده دیکر دول معظمه آتیاً آیری آیری وقوهٔ عسکریه ایله اسیای عثمانی‌یه مداخله ایتمکه تشبث ایتمسینلر .

. . . .

. . . .

تورکیانك ، امر اصلاحاتی بالذات موقع فعله قویمسی ایچون صرف مساعی ایده‌لم .

بو سببله ، ارمنی مسئله‌سنك آوروپایی قانه بویایه‌جق شکل وخیمدن چیقارق منافع عمومیه‌یه شامل و بین‌الملل حل ایدیله‌جك بر مسئله حالنده قالمسی استقبال ایچون خیرلیدر .

ایکنجی قسم

سوریه مسئله‌سی

سوریه مسئله‌سی

۱

مفرط بر مرکزیت اصولنك تورکیایی معروض قیلدیغی
فلاکتلر — یالکز اناطولیٔ شرقیده دکل عربستانده
وبالخاصه سوریه‌ده توسیع مأذونیت اساسنه مستند
شموللی برادارهٔ تأسیس ایدلمسی لزومی — سوریه
مسئله‌سنك‌ده منافع عمومیه‌یی شامل بین‌الملل حلی،
لازم بر مسئله حالنده قالمسی ,

کتابمزك بوندن اولکی برنجی قسمنده ، فیمابعد حکومت
عثمانیه‌نك حرکاتنی تنظیم ایده‌جك شرائط جدیده‌یی کوستردك.
تورك تاریخنك اون یدنجی عصردن صوکراکی صفحاتنی سطحی
برصورتده کوزدن کچیردك ...

ماکدونیا وتراکیاده سرزدهٔ ظهور اولان حادثات اخیره‌نك،
آسیای عثمانی‌یه ایراث مضرت ایتمك احتمالنی دوشوندك .

مع‌هذا، تورکلرك منفعتنی کوزتدیکمز ایچون ینه بوفکرمزده

اصرار ایده‌جکز ؛ آسیای عثمانیده آتیاً وقوعه کلمك محتمل اولان وقایع ، روم ایلنی قانلره بویایان وعثمانلیلرك اورادن آیرلمسی نتیجه‌سنی حصوله کتیرن احوال مؤلمه قدر مدهشدر. اکر حمیتمند عثمانلی رجال حکومتی ، وطنداشلرینه حقیقی طریق نجاتی کوسترمك ایچون کمال عزم ایله چالیشمازلرسه عینی اسباب ، مع التأسف عینی تأثیراتی تولید ایده‌جکدر .

عبدالحمیدك تعقیب ایتدیکی مفرط مرکزیت اصولنك نه‌وخیم نتیجه‌لر حصوله کتیردیکنی کوردك. فقط ، خطالی برسیاستدن، ولایتلرك فنا صورتده اداره ایدلمسندن باشقه برشی‌دها وارکه ، اوده : بعض تورك رجال حکومتنك ، آوروپایه وعد ایدیلن اصلاحاتك بالخاصه ماکدونیاده تطبیق ایدلمه‌سنی قصداً تأخیر ایتمسیدر .

بونكده نتیجه‌سی معلومدر. فضله برشی سویلمك عزت نفس ملیه‌یی جریحه‌دار ایتمك ویکی یاره‌لری قاناتمق اولور. موئه‌رشه‌غ ائتلافی اوزرینه ماکدونیاده تطبیق ایدلمسی طلب اولونان اصلاحاتك موقع فعله قونمامسی عاقبت حکومت عثمانیه‌نك باشنه مدهش برفلاکت کتیردی .

عجبا، خاقان سابق زماننك بو اهمالجیلکی نتیجه‌سی اوله‌رق تورکیانك بوکونکی اوغرادیغی آجی فلاکتلردن ، آسیای

عثمانینك آتیسی ایچون عبرت آلنمیه‌جقمی ؟ بز ، بوخصوصده امیدوارز . برمصیبت، بیك نصیحتدن اولیدر . الیوم، حکومت عثمانیه‌نك مقدراتنی اداره‌ایدن اولوالابصار رجالك بوتون اقتدارلرینی عثمانلی ملتلرینك سعادت وسلامتلرینی تأمین ایتمکه چالیشه‌جقلرینه هیچ شبهه‌مز یوقدر . حکومت حاضره‌نك آناطولی شرقی اصلاحاتنی ازدل وجان ارزوایدرك بوخصوصده آوروپادن متخصصلر جلبنه قرار ویرمسی وبالفعل تشبثده بولونمسی آناطولینك وطولاییسیله تورکیانك آتیسی ایچون بك پارلاق امیدلر حاصل ایدییور . شیمدی‌ده سوریه مسئله‌سنی تدقیق ایده‌جکز .

سوریه اسمی، فرانسه‌ده تلفظ ایدلدیکی زمان حسی برتأثیر اویاندیرر ، خاطراتك یادی صورتیله روحلری تحییقلار، قلبلری برهیجان مشروع ایله تتره‌تر ؛ چونکه ، موسیو ئه‌تیه‌ن لامینك تعبیر ظریفی وجهله« آوروپاده‌کی فرانسه‌ایله شرقده‌کی فرانسه» بربرینه روابط صمیمیه‌ایله مربوطدر . فقط ، بز بوجهتلری بحثمزدن خارج طوتاجغز ؛ یالکز ، حقوق دولی ، کرك دول معظمه‌یی وکرکسه بونلردن هرهانکی برینی حکومت عثمانیه‌یه ربط ایدن معاهداتی نظر اعتباره آله‌جغز . بعده ، بوندن متولد احوال حقیقیه‌یی مطالعاتمزه اساس اتخاذ ایده‌رك ، دولتعلیه‌نك

عربلرله مسکون قطعه‌یی محافظه ایتمسنی تأمین ایلیه‌جك اصلاحاتك لزومنه قرار ویره‌جکز .

اکر وصایامز بحق مسموع اولسیدی ، حکومات عثمانیه‌نك ماکدونیا، تراکیا، آرناوودلق ، کریدیوزندن دوچار اولدوغی مصائبك کرك سوریه وکرکسه آسیای عثمانیده‌کی عرب مملکتلری ایچونده آناطولی شرقی ایچون اولدوغی کبی تجدد ایتمك احتمالی قالمازدی .

بردها تکرار ایده‌لم، بوکون آسیای عثمانی‌یه دول معظمه‌نك بالفعل مداخله‌سی هم فرانسه ایچون هم ده عالم انسانیت ایچون پك مدهش نتایج تولیدایدن فلاکتلر حصوله کتیرر . بوندن دولایی نقدر قانلر دوکوله‌جك ، نقدر فنالقلر اوله‌جقدر ! ایشته بو سببه مبنی بزده، حکومت عثمانیه اهالیسنك رفاه وسعادت ایچنده یاشامسنی ، آوروپالیلرك مداخله‌سنه سبب اوله‌جق بهانه‌لرك بوسبتون امحاسنی تأمین ایتمك ایچون وصایامزی، اهمیتله دیکلیه‌جك تورکیا رجال حکومتیله صادقانه صورتده تشریك مساعی ایلمکه مجبورز .

تاریخلرینك الك پارلاق دورلرنده اولدوغی کبی بوکونده‌ینه

فرانسه ایله تورکیا آراسنده اساسلی بر ائتلافك وجودی الزمدر ، تورکیانك بو صوك سنه‌لر اثناسنده دوچار اولدوغی غیرقابل تلافی فلاکتلر ، باشقه‌لرینك وصایاسنه احالهٔ سمع اعتبار ایتمك یوزندن تولد ایتمه‌مشمیدی ؟

۲

سوريه‌نك حدود جغرافيسى — مليتلرك واديلرك تنوعى — تقسيمات ملكيه — سوريه اهاليسنك استاتيستيكى .

جغرافيا نقطهٔ نظرندن سوريه وفلسطين قدر ، دها دوغروسى فلسطين سوريه‌نك ملحقاتى اولدوغندن سوريه قدر يروزسنر بر صورتده تحديد ايدلمش بولونان مملكتلر پك نادردر. ناپوليون، حكومتلر ايچون اك ايى بر حدودك چول اولدوغنى سويليوردى . بناءً عليه، سوريه همان هر يرنده موافق حدودلره مالكدر . غرباً دكزله ، شرقاً پالمير وسوريه چوللريله ، جنوباً طورسينا شبه جزيره‌سى ايله و شمالاً دخى ، حلبك شمالندن كچمك اوزره اسكندروندن فرات نهرينه قدر قابل اسكان بر اراضى ايله محاطدر. بو وجهله سوريه: باشى طوروس داغلرينك اتكلرينه استناد ايدن و آياقلرى عربستان چوللرينك قوملرينه دايانان شمالدن جنوبه دوغرو ياتمش اوزون بر وجوده بكزر. اسكندرون ، لاذقيه ، طرابلس شام ، بيروت ، حيفا، يافه

اسكله‌لرى خطنه موازى اوله‌رق تقريباً يوز كيلومتره قدر ايچرى طرفده ، حلب ـ حما ـ حمص ـ شام قدس كبى مراكز مدنيه‌دن مركب بر خط واردر .

بورانك اهاليسى : مسلمان وخرستيان عربلر ، مارونى قتوليكلرى ، درزيلر ، انصاريه‌لر ، موسويلر تشكيل ايدر . بوراده بولونان توركلرك همان كافه‌سى مأمورينندن عبارتدر .

مملكتك احوالنى تبديل ايدن بويوك انقلاب دينى ، عثمانليلرك بوراسنى استيلاسندن طقوز عصر اول وقوعه كلمشدر ؛ بو ، ايلك خليفه‌لر طرفندن عربستاندن كوندريلن مجاهدينك ٦٣٤ نجى سال افرنجى‌يه دوغرو حوالئ مذكوره‌يى ضبط ايتملرى واهالئ محليه‌نك قسم اعظمنى شرف اسلام ايله مشرف قيلملريله باشلار . لسان عرب بو وجهله تدريجاً السنۀ محليه‌يرينه قائم اوله‌رق اورالرده بر وحدت اسلاميه تأسيس ايدلدى . او زمانه قدر اهالئ اصليه‌نك عوام صنفى سوريه كلدانى لسانى قوللانيورلر وروجه ايسه بيزانس ايله ادامۀ مناسبت ايدن برقسم يونانيلشمش اهالى بيننده متكلم ايدى .

قسم اعظمى امم ساميه‌دن اولان سوريه اهاليسنك خالص عرب نسلندن اولدقلرينى ظن ايتمك بر خطادر . عجبا ، خالص عرب اولانلر يوزده قاچ نسبتنده‌در ؟ بونى تعيين ايتمك مشكلدر .

فقط ، فاتحلرله اهالئ اصليهٔ مملكتك على طريق الازدواج متوالى امتزاجلردن حصوله كلن سوريه اهاليسى، بعضاً مستثنالر خارج اولمق اوزره ، لسان مادر زادلرينى اونوتديلر وبووجهله، اكثريت اوزره عربلشديلر . لاكن ، عمومى براتحاد حصوله كلمدى. تنوع اديان ومذاهبك مسامحه‌سيله مختلف مليتلرده پايدار قالديلر وتكثر ايتديلر ؛ حتى بوحالك ، مملكتك وحدت سياسيه‌سنده‌ده مدهش برمانع تشكيل ايلديكى آزادهٔ اشتباهدر . بونك نتيجه‌سى اوله‌رق وجوده كلن تفرقه ، برآووج تورك مأمورينك مملكتده احراز نفوذ ايلملرينه اسباب سائره‌يه نسبتاً الك باهر برد ليلدر .

اسلام مذاهبيله هر نوع خرستيان مذهبلرى اراسنده‌ده اختلافات دينيه واردر . ديكر جهتدن ، داخل مملكتده ، جماعات روحانيه مليتلرله قاريشيورلر . وحتى على الاكثر اونلرك يكانه حق موجوديتلرينى تأمين ايديورلر ،

ادارهٔ ملكيه وسياسيه نقطهٔ نظرندن ، سوريه : بيروت ، شام وحلب ولايتلريله قدس شريف سنجاغنه وجبل لبنان مستقل متصرفلغنه منقسمدر .

كرچه حلب ولايتى عرب لسانيله متكلم بر ولايت ايسه‌ده بوندن مرعش واورفه سنجاقلرينى خارج طوتمق ايجاب ايدر .

بو صورته بناءً ، موسیو کوینه ، ۱۸۹٦ ده مسلمان اسلام عنصری ایچون دها زیاده مساعد اولان رسمی استاتیستیکلره کوره سوریه اهالیسنك نفوسنی بروجه آتی کوستریبور .

مسلمانلر

عربلر وسوریه‌لیلر	۱ ۳۸۱ ٤۸٦	۱٥۳۸ ٤۹۲
تورکلر، کوردلر، چرکسلر وسائره	۱٥۷ ۰۰٦	

خرستیانلر

مارونی قتولیکلری	۳۰۰ ۷٤۰	٥٤۱ ۲٦٥
دیکر قتولیکلر	۲٤۰ ٥۲٥	
اورتودوقسلر	۲۹۳٦٥٥	۹۱۲٥٦۸
قتولیك اولمایان مذاهب سائره	٦٥۹۳٤	
پروتستانلر	۱۱۷۱٤	
موسویلر		۸۹٦٤۷
درزیلر		۱٥۱۸۳۷
انصاریه		۱۲۸۷۲۰
ادیان مختلفه		۱۱٥٥۸
یکون		۲۸۳۲۸۲۲

دیگر جهتدن ، سوریه نام اثرنده خیرالله افندی ، جماعات روحانیه طرفندن تدارك ایدیلن معلومات ایله نتـایج آتیه‌یی استحصال ایدییور :

مسلمانلر

سنیلر		١٣٥٠٠٠٠	١٥٩٣٠٠٠
شیعیلر [١]	متولیلر	١٢٠٠٠٠	
	چرکسلر	٤٠٠٠٠	
	کوردلر	٤٠٠٠٠	
	تورکمنلر	٣٧٠٠٠	
	عجملر	٦٠٠٠	

خرستیان اولمایان مذاهب سائره

درزیلر	١٧٥٠٠٠	٣٩٧٠٠٠
آنصاریه‌لر	١٨٧٠٠٠	
اسماعیلیه‌لر	٢٢٠٠٠	
یزیدیه‌لر	١٣٠٠٠	
موسویلر		١٠٠٠٠٠

[١] صاحب اثر بوراده شافعیلرله شیعیلری قاریشدیرییورکه بوده وقوفسزلغنی کوسترر .

خرستیانلر

قتولیکلر	مارونیلر	٤٥٠٠٠٠	
	روم ملکیتلر	١٤٠٠٠٠	
	سریانیلر	١٥٠٠٠	
	کلدانیلر	٦٠٠٠	٨٤٦٠٠٠
	ارمنیلر	١٠٠٠٠	
	لاتینلر	٢٠٠٠٠	
روم اورتودوقسلر		٢٠٠٠٠٠	
یعقوبیلر		١٠٠٠٠	
نسطوریلر		٦٠٠٠	
غره‌غوریه‌ن ارمنیلر		٢٥٠٠٠	٧١٠٠٠
ادیان مختلفهٔ سائره		٤٠٠٠٠	
یکون			٣٠١٢٠٠٠

*
* *

کرك برنجی وکرکسه ایکنجی جدول نظر مطالعه‌یه آلینسین کورولورکه نفوس موجوده‌نك نصفنی سنیلر وشیعیلر تشکیل ایدیبور ؛ آلتیده بر نسبتنده‌ده نه مسلمان ونه خرستیان اولان مذاهب سالکینی واردره خرستیانلر ایسه سوریه اهالیسنك اوچده برینی حصوله کتیرییورلر؛ بونلرکده قسم اعظمی قتولیکلردر.

سوریه‌ده‌دین مسئله‌سنه‌و مختلف مذاهب اسلامیه‌و خرستیانیه‌نك منشألرینه دائر بیان مطالعه ایتمیه‌جکز ؛ بو موضوعلر کتب سائره‌ده تدقیق ایدلدیکی جهتله بوراده تکرارینه لزوم یوقدر. یالکز شونی سویلیه‌لمکه، من القدیم حکومت عثمانیه‌نك کوستردیکی مهارت اداریه ، عصرلردنبری بربرینه رقیب اولان بو عناصر مختلفه‌یی یکدیکرینه دوشورمکدن عبارت ایدی. ایشته تورکلر کمال موفقیتله تعقیب ایتدکاری بو اصول سایه‌سنده درتیوز سنه‌دنبری سوریه‌ده ادامهٔ نفوذ ایلیورلر .

سوریه‌ده عثمانلی سوء اداره‌سنك نتایجی — سوریه‌نك باشلیجه شهرلرنده موجود اصلاحات جمعیتلری — مسلمان عربلرله خرستیانلرك حركات مشتركه‌لری — اصلاحات جمعیتلرینك پروغرامی — لسان عربك استعمالی — اداری وعدلی توسیع مأذونیت — ولایت مجالسلرینك صلاحیت واسعه‌سی — ژاندارمه‌یی، ضابطه‌یی، عدلیه‌یی، مالیه‌یی اصلاح ایچون تعیین ایدیلن آوروپالی مشاورلر — حكومت عثمانیه‌نك تمامیت ملكیه وسیاسی تعرضدن مصون بولونمق شرطیله توسیع مأذونیت اصولنی تطبیق ایتمك لزومی.

سوریه‌ده دخی، ولایات شرقیه و ماكدونیاده اولدوغی كبی، اداره یولسزلقلری وحریته نائل سربستی اولان عربلرك مطالباتی، مهم بر مسئلهٔ سیاسیه وجوده كتیردی. سكنه‌سندن قسم اعظمنی مسلمانلر تشكیل ایدن بو مملكتده اصلاحاته احتیاج كوستریور؛ بو یوزدن‌ده اوفق تفك صیزلتی اكسیك اولمایور، بزم كوسترمك ایستدیكمز شی، اوراده یكی برحالت روحیه‌نك موجودیتیدر. سوریه‌ده، متعدد اصلاحات

جمعیتلری تشکل ایتمشسه‌ده، افکار عمومیه‌نڭ اڭ زیاده نظر دقتنی جلب ایلین اصلاحات پروغرامی ، اکثریتله مسلمانلردن مرکب اولوب شامده و بوتون سوریه داخلنده اجرای نفوذ ایدن بیروت جمعیتنڭ پروغرامیدر. بونی؛ شیمدی یه‌قدر تطبیقی آرزو اولونان پروغراملرڭ اڭ مهمی اولمق اوزره نظر اعتباره آلمق بجادر . مذکور پروغرامڭ متنی، ٢٣ شباط ١٩١٣ تاریخنده استانبولدن دایلی تلغراف غزته‌سنه کوندریلوب ایرتسی کونی ته‌قودوپاری غزته‌سی طرفندن : عرب مسئله‌سی عنوانیله نشر اولونان بر مکتوبدن آلیورز :

«بویوك بر مسئله اورته‌یه چیقیورکه اوده: عرب مسئله‌سیدر. عرب محافلیله تماسده بولونان هرکس ، خیلی زماندنبری بونڭ ظهوره کله‌جکنی بیلیوردی . کچن سنه‌نڭ تشرین ثانی آیندن اعتباراً، سوریه‌ده پك بویوك نفوذ صاحبی اولوب ذکاسیله و آوروپا امورینه وقوفیله معروف بولونان سوریه‌لی بر مسلمان ذات بکا دییوردی :

« بز دولت علیه‌دن آیرلمق ایچون هیچ بر حس ومقصد بسله‌مه‌یز . بالعکس ، آوروپانڭ احتراصات محتمله‌سنه مقاومت ایتمکه مقتدر بر کتلهٔ متینه وجوده کلمسی ایچون خاصةً حکومت

عثمانیه اداره‌سنده قالمق اخص املمزدر . لا کن ، حکومت عثمانیه‌نك‌ده بزه موافق بر اصول اداره بخش ایتمسنی صداقتمزك بر شرط غیر منفکی اولمق اوزره تلقی ایده‌رز .

بربرینی متعاقب ، بیروت ، حلب وطرابلس شام مجلس اداره‌لری ، عربلرك طلب ایتدکاری بو اداره‌نك اسباب موجبه‌سنی کوستردیلر . مسئله ، شمولی بر توسیع مأذونیت ایدی . طلب اولونان نقاط اساسیه شونلردن عبارت بولونیوردی :

« ١ — لسان تورکی استانبول ایله مخابره‌یه منحصر قاله‌رق ولایتك بوتون دوائریله محاکمنده عربجه‌نك لسان رسمی طانمسی .

« بیروت ولایتی مجلس اداره‌سی طرفندن قلمه آلنان پروژه‌ده عربجه‌نك مجلس مبعوثان و اعیانده‌ده قبول ایدلمسی طلب ایدیلیوردی .

« ٢ — بونك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اوله‌رق سوریه‌یه عربجه بیلن مأمورلر تعیین ایدیله‌جکدر . موقتاً والیلر بوندن استثنا اولونه‌جقلردر . بو استثنا دخی ، قانونك نشرندن آلتی سنه صوکرا اورته‌دن قالقه‌جقدر .

« ٣ — ملکیه وعدلیه مأمورلریله ژاندارمه ضابطانك تعیننده حکومت محلیه‌نك رأیی استفسار اولونه‌جقدر .

« ٤ — حلب ، شام ، بيروت ولايتلريله قدس سنجاغنده ويريلن حكملرى تمييز ايتمك اوزره بر محكمۀ عاليه تشكيل ايديله‌جكدر . حال حاضرده ، حكملر هپ استانبولده تمييز اولونيور .

« ٥ — وقت حضرده خدمت عسكريه محلى اوله‌جقدر .

« ٦ — واردات ولايات ايكى قسمه آيريله‌جقدر :

« ا — كومروك ، پوسته وتلغراف ، بدلات عسكريه حاصلاتى حكومت مركزيه‌نك يد تصرفنده بولونه‌جقدر .

« ب — واردات سائره دخى ، ولايتك احتياجاتنه صرف اولونمق اوزره حكومت محليه‌نك النده قاله‌جقدر .

« ٧ — ولايت مجلسلرى تشكل ايده‌جك ؛ بونلر صلاحيت اداريه‌يه وبر درجه‌يه قدر صلاحيت واسعۀ تشريعيه‌يه مالك اوله‌جقلردر .

« سياست عموميه ومدافعۀ مليه كبى حكومت مركزيه‌يه عائد اولانلردن ماعدا كافۀ مسائل بونلرك دائرۀ صلاحيتى داخلنده بولونه‌جقدر .

« ٨ — ژاندارمه‌يى ، ضابطه‌يى ، عدليه‌يى، ماليه‌يى تنسيق ايتمك ايچون اجنبى مشاورلر جلب ايديله‌جكدر . بونلر اون بش سنه مدتله تعيين اولونه‌جقلر . واحوال وعادات محليه

ایله عربجه ویا تورکجه‌یه واقف اولان آوروپالی متخصصلر میاننده انتخاب قلنه‌جقلردر .

« بعض عرب رجالی ، اثنای مکالمه‌ده ، تأمینات مقامنده مجلس و کلاده اصغری مقدارده عربلرکده بولونمسنی آرزو ایتدکلرینی سویلدیلر .

حکومت مرکزیه‌نك بو مطالبی پك آغیر تلقی ایده‌جکنی ظن ایدوب ایتمدکلرینی صورمقلغم اوزرینه عینی ذوات بکا شو جوابی ویردیلر :

« بز بومطالبی ، ۱۹۱۱ ایلك بهارنده مالیسورلره و ۱۹۱۲ صیفنده عمومیتله آرناوودلره ویریلن امتیازاتك عرب ولایتلرینه‌ده تطبیقی کبی تلقی ایدییورز .

« غازی مختارپاشا قابینه‌سی ، بو اصلاحاتك حکومت عثمانیه‌نك بوتون اهالیسنه تطبیق ایدیله‌جکنی اعلان ایتدی . حکومت حاضره عجبا بومطالبی نظر اعتباره آله‌جقمی ؟ (۱)

---

(۱) حاجی عادل بکك داخلیه نظارتی زماننده نشر اولونان « ادارهٔ ولایت قانون موقتی » حکومت حاضره‌نك هر مسئله‌یی کمالیله نظر اهمیته آلدیغنه بر دلیلدر .

مترجم

« شیمدیلك بو خصوصده برشی سویلنیله‌من .

«داخلیه ناظری حاجی عادل بك، حکومتك ادارۀ داخلیه‌سنه پك زیاده اهمیت ویریور . حکومتك واسع مفتشلك دوائرینه تقسیمی مسئله‌سی ـ که محمود شوکت پاشا حضرتلری موقع اقتداره کچدیکی کونك فرداسنده بکابیان ایتمشدی ـ بوکون قبول ایدلمش بر کیفیتدر. دوائر مذکوره: استانبول، ازمیر، طربزون، بیروت ، بغداد اوله‌جقدر . کذا ، املاك بانقه‌لرینك کشادی حقنده بر قانون نشر اولونه‌جغی‌ده بیلدیریلیور. [١]

« زراعت نظارتی بر آلمان متخصصی دعوت ایتمشدی . بو وجهله ، صدراعظم پاشانك رأسی‌کاره کچدیکی کون تصمیم ایلدیکی اصلاحات پروغرامنك حقیقتپذیر ایدلمسنه باشلانیلیور.

« محمود شوکت پاشا حضرتلری ، اداری بر توسیع مأذونیته طرفدار بولوندوغنی بیان ایتمشده مشارالیهك ، عرب ولایتلرینك مطالبنده مندمج حکومتك کوچوك حکومات مستقله‌یه انقسامی مقصدینی قبول ایلیه‌جکی شبهه‌دن وارسته‌در .

« بو ، بوسبتون باشقه بر مسئله‌در. اهمیت اعتباریله، بالخاصه

---

[١] بو قانونده نشر ایدلمشدر .

مترجم

آورو پانك نظر دقتنی جلب ایده جك حرب وصلح مسئله سیله مساویدر .

« صره سی کلمشکن شونی ده سویلیه لمکه ، عربستانده حادثات وخیمه ظهور ایتمسنی ارزوایلین حکومت ، اوجه امام یحیی ایله عقد ایدیلن ائتلاف اساساتنه مبتنی بر ائتلاف عقدی ایچون عسیر محرکی سید ادریسله ده مذاکره ایدییور » [۱]

(۱) بز بو سطرلره نه ایضاح ونه ده تفسیر یوللو هیچ بر شی علاوه ایتمیه جکز . یالکز ، تاریخك بر تکررندن عبارت بولوندوغنی وهر تکررك ، وقوعه کلدیکی عصرك ، دورك ، محیطك ، مدنیتك تأثیریله اولکنه نسبتله دها باشقه ومکمل بر شکل وصورتده وصفحات مختلفه ایله ظهور ایده جکنی دوشونمك حقایقی ادراکه کفایت ایدر . سوریه یی ، ماکدونیا وآرناوودلق کبی یرلره قیاس ایتمك بویوك بر خطادر . قوم نجیب عرب ، من القدیم عالمی انکشت بر دهان حیرت براقان برمدنیته ، آورو پانك بوکون واصل اولدوغی پارلاق بردور ترقی ومدنیتك اساسی تشکیل ایدن بر مدنیته مالك بولوندوغی والیوم کندیلرینه خاص بر تربیهٔ فطریه وخصائل جمیله ایله متخلق اولدوغی جهتله ماکدونیایی آلت اوست ایدن ونهایت اوراده کی عرقلرك کندیلرینی قورتاردقلری امیدینه رغماً بوسبتون ملیت ودینلرینی ده غائب ایتملرینه سبب اولان تورکیادن آیرلملرینی موجب عصیانلرك ، اختلاللرك سوریه ده دخی تکرر ایده جکنه احتمال ویرمك قوم نجیب عربه بر بهتاندر . تورکیانك آورو پاده بر ایکی

تشویقات خارجیه ایله عربلرك وقوعه كله‌جك بر
قیامنك تورکیا ایچون موجب اوله‌جغی تهلكه —
انكلتره ، عربلرك تورکیادن آیرلمسنی ارزو ایتمز —
بو نقطهٔ نظردن استقبالك مشكوكیتی .

اكر تورکلر، تاریخلرینی وبالخاصه صوك سنه‌لرده‌كی صحائف تاریخیه‌لرینی تدقیق ایدرلرسه نه كورورلر ؟ زیر اداره‌لرنده بولونان اقوامك، حدود خارجنده‌كی هم نسل وهم‌مذهبلرینك متمادی تشویقاتیله قیاملرندن متولد قانلی صفحات ! عجبا سوریه

حقپرست دوستندن ماعدا بر مظاهری اولمدیغندن طبیعی احتراصات خسیسه‌لرینی تأمین ایتمك ایستین دشمنلری سوریه‌ده تحریكاتده بولونه‌جقلری آزادهٔ اشتباهدر . لاكن ، هم دینلرینی ربقهٔ اسارتدن قورتارمق ایچون اورته‌یه چیقان مخلصلرك كندی مذهبلرندن اولان خرستیانلره روا كوردكلری مظالم بوكرن میدانده اولدوغندن آوروپانك مواعید

ایچون‌ده بویله‌می اوله‌جق ؟ سوریه‌لیلرك مصره اماله‌ٔ نظر ایتملری کندیلرندن بر حس اویاندیرمغه کفایت ایدر . چونکه اوراده‌کی وطنداشلرینك اجنبی اداره‌سندن شکایتلری میدانده‌در ؛ بو سبیله عربلر حکومت عثمانیه‌دن آیرلمق ایسته‌مزلر وانکلتره‌ده بونی اصلا آرزو ایتمز . الیوم رئیس جمهور بولونان موسیو پووانقاره‌نك خارجیه ناظری ایکن کچن سنه‌نك کانون اولنك ۲۱ نجی کونی مجلس مبعوثانده ایراد ایتدیکی نطقده : « انکلتره حکومتی ، سوریه ایچون مداخله‌ده بولونمق ، هیچ بر صورتله مقاصد و آمال سیاسیه بسلمك فکرنده اولمدیغنی بزه کمال صمیمیتله بیان ایتدی » سوزلرینی ایشیدیورز .

مغفله‌سنه قاپیله‌جق صافدلانك استقبال مظلمه بوندن دها آشکار بر درس عبرت اوله‌ماز . مدنیت نقابی آلتنده ایقاع ایدیلن مظالم هر حقیقتی ، احوال زمان ایله کوزلری آچیلانلره کوسترمشدر . بالخصوص ، حکومت حاضره‌نك نقدر مدبرانه وفطینانه بر حرکت اتخاذ ایتدیکی ، تبعهٔ صادقه‌سنك ترفیه احوالنه نه درجه بر جدیتله چالیشدیغی اخیراً نشر ایدیلن ادارهٔ ولایات قانون موقتی وسوریه‌یه بخش ایدیلن بعض امتیازات ایله مرتبهٔ ثبوته واصل اولدوغی جهتله او صاف قطعه‌یه تخم فساد صاچمق ایستینلرك بنای آمالی آرتق تملندن ییقلمشدر .

مترجم

بوسوزلر، شیمدیلك انكلتره نك آسیای عثمانی خریطه سنده بر تبدل حصوله کلمه سنی ارزو ایلدیکنه بر دلیلدر . فقط ، بو کون انکلیز سیاستنی تنظیم ایدن اسباب ، بلکه یارین زائل اولور. سرزدهٔ ظهور اوله جق وقایع بعضاً دیپلوماتلرك ارزولرندن دها قوتلی بولونور . مع هذا ، نتایج وخیمه تولید ایده جك بر ماهیتی حائز وقایع اخیره میاننده اڭ مهمی شبهه سز خلیفهٔ اسلام اولان پادشاهك نفوذ وقوهٔ روحانیه سنی تزلزله اوغراته جق حادثه در که بوده آوروپالیلر حقنده هیچ بر وجهله خیرلی اوله ماز . بوکون حکومت عثمانیه نك مشروطیتپرور بر حکمداری اولان پادشاه ، ماضیده اولدیغی کبی مستقبلده ده مادام الزمان کرهٔ ارضده کی اسلاملرك صوك درجه ده مظهر حرمت وتعظیمی اوله جق بر خلیفهٔ ذیشاندر . بناءً علیه ، اتحاد اسلام سیاستنك ناظم یکانه سی اولان بویله بر ذات قدسی صفاتك حقوق مقدسه سنه رعایت ایدلمه مك نه درجه ده مدهش مهالك تولید ایده جکی جزئی بر تأمل ایله میدانه چیقار .

بویله بر حاله جرأت ایدلدیکی تقدیرده کتلهٔ مهیبهٔ اسلامك بطی ویاسریع برصورتده غلیان ایده جك حسیات دینیه سندن متولد نتیجه عجبا نه اوله جقدر ؟

بو ، اثرمزك حجمنه صيغاميه‌جق درجه‌ده واسع آيرى
بر بحث تشكيل ايده‌جكى ايچون بالمجبوريه صرفنظر ايديورز .

يالكز خلافتك نه صورتله حكمداران آل‌عثمانه انتقال
ايتديكنه دائر برايكى سوز سويليه‌لم .

ياوز سلطان سليم خان اول ، ايران سفرينى متعاقب مظفر
عثمانلى اردوسيله ٩٢٢ [١٥١٦] سنه‌سنك اواسطنه دوغرو
حلبى ضبط ايده‌رك ادا ايديلن ايلك جمعه نمازنده خطيب ،
پادشاهان آل عثمانى « خادم الحرمين شريفين » عنوانيله تلقيب
ايتديكه فال‌خير تلقى ايديلن بوعنوان مفخرت عالم اسلامده ،
خليفه نام جليل الشانندن صوكرا الك بويوك برعنوان ايدى .
سليم خان ، سوريه‌يى باشدن باشه ضبط ايتدكدنصوكرا ، ايرتسى
سنه‌نك [٩٢٣] ايلك بهارنده مصرقاهره برجلريه‌ده رايت
عثمانيه ركز ايدلدى . بعده عباسيه خليفه‌سى متوكل على الله
ثالثى يانته آله‌رق استانبوله عودت بويوردى . وحق خلافتى
خاندان عثمانى‌يه ترك ايتديره‌رك رياست روحانيهٔ اسلام بووجهله
فيمابعد عباسيلردن حكمداران آل عثمانه انتقال ايلدى . خلافت كبى
برمقام قدسيت اتسامك قوى الشكيمه براسلام حكومتنك پادشاه

علویت ا کتناهنه انتقال ایتمسی ازهرجهت باعث فوز ونجات وبالعموم مؤحدینك افکارینی برنقطه‌یه جمع ایتمك وبوصورتله اتحاد اسلام اساسنی متین ، قوی بر بنا اوزرینه قورمق نقطهٔ نظرندن فوق‌العاده حائز اهمیت محسناتدر . طبیعی‌درکه ، دیناً عینی مقام معلایه مربوط بولونانلر عربلر . اورادن آیرلمق فکرینی بسلیه‌مزلر ؛ چونکه ، وخیم بروورطه‌یه دوشمش اولورلر . ایشته بوحقایقه مبنی سوریه‌لیلر ، حکومت عثمانیه‌نك کندنجه موافق کوردیکی بعض امتیازات لازمه‌یی بخش ایتمسنه انتظار ایتملیدرلر [١] .

حکومت عثمانیه‌دخی ، عبدالحمیدك تعقیب ایتدیکی مفرط مرکزیت اصولنی بوسبتون ترك ایده‌رك منافع خسیسه لرندن ماعدا برشی کوره‌میه‌جك درجه‌ده کوزلری دومانلانمش آوروپالیلرك ایشه قارشمه‌لرینه میدان ویرمزسه عالم انسانیته

---

(١) حکومت عثمانیه موافق کوردیکی امتیازاتی بخش ایتمش اولدوغندن محرر اثرك بوندن‌ده معلوماتی اولمدیغی ویا اثرك دها اول نشر اولوندوغی آکلاشیلیور .

پك بويوك بر خـدمت ايتمش اولور ؛ چونكه ، بويله مداخله ، اولجه‌ده اثبـات ايتديكمز وجهله هم توزكلر وهم ده آوروپاليلر ايچون صوكدرجه مضردر .

خاتمه

مقدمه‌ده سویلدیکمز وجهله بعض اساسات سیاسیه‌یی
ـ تحریف صورتیله ـ بر فرنك محررینك منبع اتخاذ ایتد-
یکنی سویله‌ین کندی محصول فکری اولان شو آجی سطرلر ،
بزی مأیوس ایده‌جك برماهیتده دکلسه‌ده هرحالده برمقصدی
احتوا ایدر. حکومت حاضره‌نك تعقیب ایتدیکی مسلك حقیقی،
بوکون آثار باهره‌سیله بدبین اولانلری بیله اسکات ایده‌جك
براساسه مالك اولدوغندن بزده متن کتابده محررك بلا وقوف
صرف مسموعاته ویا سطحی مشاهداته کوره یازدیغی اراجیفی
نظر اعتباره آلیه‌رق اصل حقیقتی اورته‌یه قویمغه چالیشدق
وبووجهله حکومتك سالم خط حرکتیله مرتبهٔ ثبوته واصل
اولان تجددات اداریه‌یی فرنك خرافه‌لرینه ترجیحاً انظار عامه‌یه
وضع ایتدك . بوکون ، سوریه‌لیلر ، حکومتك لزوم وموافق
کوردیکی بعض امتیازات وسربستی‌یه نائل اولدیلر؛ ادارهٔ ولایات

قانون موقتی ، املاك باقه‌لرینك تأسیسنه عائد قانون نشر ایدلدی ؛ تبعهٔ عثمانیه‌نك رفاه حال واستقبالنی تأمین ایده‌جك برچوق تشبثات عمرانپرورانه‌یه توسل اولونیور . حکومت حاضره آرتق ، سنه‌لردنبری دوام ایدن غوائل ایله دوچار تزلزل اولان بنیان دولتی ترصین ایده‌جك اسباب وتدابیر ایله اوغراشیور . آوروپالیلر ، ماكدونیا مسئله‌سنده اولدوغی کبی برطرفدن اصلاحات طلب ایتمك ، تورکیایه تمامیت ملکیه‌سی تحت تأمینده بولوندوغنی سویلمك ودیکر طرفدن‌ده نائرهٔ عصیانی کوروکله‌مك و بوعصیان عامللرینه مظاهرتده بولونمق اصوله سیاستنی تعقیب ایدرلرسه طبیعی یته هیچ یوقدن برطاقم مشاغل ایله بزی یوره‌جقلردر .

یکرمنجی عصر ترقیده ، کندیلرینی اوج بالای مدنیته واصل اولمش ظن ایده‌رك تفاخر ایدن بعض بدبینان اجانب یازدقلری زهرآلود کتابلرده عالم خرستیانیه‌یه تلقین ایدییورلر . وحشی : یالکز آدم اولدورمك ، مدنیت افرنجیه‌یه مغایر برطرز معیشتله یاشامق ، صورتیله تلقی ایدن بوعالیجناب (!) ذوات ، مدنیت نقابی آلتنده چوریلن انتریقه‌لری ، دوکولن

قانلری ، اجرا ایدیلن مظالمی ، دماغلره آشیلانان افکار مذمومه‌یی ازالهٔ وحشتی ضامن وسائط صلحیه‌دن عد ایده‌رك حقیقی بر ستره کذب وریا ایله اورتمك ایستیورلر . فقط ، اوقدر اهتمام ایله کتم وافکار ایتمکه چالیشدقلری بو افکار منفوره‌یی ینه آره‌صره برچوق قانلر دوکولمسنه رحمت اوقوته‌جق مناظر فجیعه‌یی ، لوایح غروب حیاتی میلیونلرجه معصوملرك دماء ناحقیله تصویر ایتمکه قالقیورلر .... زواللی انسانلر !... زواللی بشریت !...

ماکدونیاده‌کی اقوام غیر مسلمه ، ینه بو خلاصکارذواتك تشویقات وتحریکاتیله سنه‌لرجه سوره‌ن بر دورهٔ عصیانی متعاقب بر طاقم احتراصپرور حکومتلرك اداره‌سنه کچدیلر . . . کچدیلر اما ، بوکون حکومت عثمانیه‌نك ادارهٔ عادله‌سنی مومله آرایورلر ... نه‌چاره‌که ایش ایشدن کچدی !.. اونلرده نقدر آلداندقلرینی آکلادیلر ...

ایشته، ظاهراً مدنیتی سپر اتخاذ ایدن بواذکیای منفعتپر- رستان ماکدونیاطوپراغنی بیکلرجه زواللیلرك قانلریله بویادقدن صوکرا ، آلداتدقلری خرستیانلری‌ده ینه آیری آیری‌ادارهلرك

مظالمنه معروض براقدیلر ... اوراده‌کی بولغارلرك قتولیکلکی قبول ایتمك ایسته‌مسنه سبب نه‌در؟ تورکیا دورنده کمال سربستیله محافظه ایتدکاری حریت دینیه وملیه‌لری بوکون محو اولویور. نه اوله‌جق؟ مدنیت نقابی آلتنده اوینانان بو فجیع قومدیا، طبیعی بویله آجیقلی بر نتیجه ایله نهایت بولور!...

اقطار عالمده، دولت ابدمدت عثمانیه‌دن ماعداسی بر کتلهٔ قوی الشکیمه تشکیل ایده‌میه‌رك پارچه‌پارچه کریوهٔ اضمحلاله سوروکلنن زواللی ملت اسلامیه کندیسنی سوروکلین اللرده راحت یوزی کورمیه‌رك رفع آوازهٔ اشتکا ایدییورده بو حاله ینه وحشت وایادیٔ ظالمانه‌یه‌ده واسطهٔ مدنیت نامی ویریلیور!...

وقایع سیاسیه‌یی تعقیب ایدنلر شوبش اون سنه ظرفنده شوکت اسلامیه‌نك تدنیسی ایچون نقدر مدنی وحشتلر ارتکاب ایدلدیکنی کورمشلردر. آوروپالیلرجه بردستور وار: «الحکم لمن غلب» قوت، حقه دهانه‌زمانه‌قدر غلبه ایده‌جك؟.

بوکون ایلری سورولن ارمنی وسوریه مسئله‌لری‌ده، آوروپالیلرك منافع حسیسه‌لرینی تأمین وادامه ایچون ال التندن

تحریکات ایله اویاندیرمق ایستدکلری ایکی مسئله‌در .

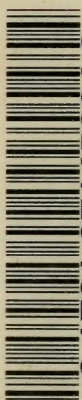
روسیه‌ده‌کی ملیتلرینی ، دینلرینی ، مبانیٔ دینیه‌لرینی غائب ایدرك اسلاو اسارتی آلتنده یاشایان ارمنیلرله ماکدونیاده : بولغارستاندن قالان روملر ، یونانستانده قالان بولغارلر وصربلر ، صربستانده قالان بولغارلر وروملرك دوچار اولدوقلری بواسارت حریت دینیه وملیه‌دن محرومیت حکومت عثمانیه‌نك زیر جناح عدالتنده حریت مذهبیه وملیه‌لرینه تماميله مالك وفقط غرضكار ، منفعتپرست اجانبك متمادی تشویقاتنه معروض بولونان ارمنیلرله مذاهب غیرمسلمه سالکینه پك کوزل بردرس عبرتدر .

حکومت حاضره چالیشیور ؛ البته اونكده بر مقصدی وارکه ، هرحالده سعادت وسلامت وطندر .. او حالده ، رجال حکومتك سکینت افکار ایله چالیشمسی لازمدر ... مستریح اولسونلر ؛ اونلرده امین ، راحت سعادتبخش بر اداره‌یه نائل اوله‌جقلر . حکومتك باشنه مطالب طاقتفرسا ایله غوائل جدیده آچمق ، بو اداره‌نك تأسسنی تسریع دکل بالعکس تأخیر ایدر . حکومتی راحت براقه‌لم ؛ دشمنلرمزك اغفالاتنه آلدانمایه‌لم ؛ صوك پیشمانلق فائده ویرمز . نمونه‌لر پك چوقدر وهم پك

یکیدر !.. آوروپاده لهمزده حصوله کلمکه باشلایان جریانلر ، دور اندیش اولانلرك همان هر کون کورولن مقالات خیر خواهانه‌سی ده غیر مسلم وطنداشلرمز ایچون بر ر مرآت عبرتدر.. حذما صفا ، دع ما کدر .

راغب رفقی

3 1761 07145884 8